

Posebno poročilo

**Digitalizacija evropske industrije:
ambiciozna pobuda, katere uspeh je
odvisen od stalne zavezanosti EU,
vlad in podjetij**

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Vsebina

	Odstavek
Povzetek	I-VIII
Uvod	01-18
Od industrije 1.0 do 4.0 – digitalizacija evropske industrije	01-07
Politika in pobude EU v zvezi z digitalizacijo industrije	08-13
Obseg digitalizacije industrije v EU	14-18
Obseg revizije in revizijski pristop	19-22
Opažanja	23-78
Pobuda DEI ima dobro podlago, države članice pa jo podpirajo, vendar je bil učinek ukrepov Komisije na strategije večine držav članic, ki jih je Sodišče obiskalo, omejen	23-40
Pobuda DEI ima dobro podlago, vendar ne vključuje podrobnosti o načrtovanih izidih in financiranju	24-29
Učinek dejavnosti, s katerimi je Komisija podpirala države članice pri razvoju in izvajanju njihovih strategij za digitalizacijo, je bil v obiskanih državah članicah omejen	30-40
Komisija in države članice ne morejo v celoti oceniti napredka pobude DEI	41-49
Pobuda DEI se podpira s programom Obzorje 2020	43-44
Ureditve skladov ESI v zvezi z zbiranjem podatkov sedaj zagotavljajo omejene informacije o pobudi DEI	45-49
Komisija je spodbujala koncept vozlišč za digitalne inovacije, vendar so bile dejavnosti v državah članicah omejene	50-64
Komisija si je od začetka pobude DEI prizadevala za podporo vozlišč za digitalne inovacije, vendar je bil napredek v nekaterih državah članicah majhen	52-59
Pristopi Komisije in držav članic k vozliščem za digitalne inovacije niso v celoti razviti in usklajeni	60-64
Vzpostavlja se ustrezen pravni okvir, vendar pri doseganju ustrezne ravni širokopasovne povezljivosti za digitalizacijo industrije prihaja do zamud	65-78

Komisija sprejema ukrepe za zagotovitev ustreznega pravnega okvira za pobudo DEI 66-69

Ustrezne ravni širokopasovne povezljivosti še niso bile dosežene 70-78

Zaključki in priporočila 79-83

Priloge

Priloga I – Stebri pobude DEI

Priloga II – Pregledani projekti

Priloga III – Časovnica priporočil za posamezne države, relevantnih za pobudo DEI

Priloga IV – V katalogu registrirana vozlišča za digitalne inovacije

Priloga V – Predlagano število vozlišč za digitalne inovacije, ki bi jih države članice morale imenovati

Glosar, kratice in okrajšave

Odgovori Komisije

Revizijska ekipa

Časovnica

Povzetek

I Digitalizacija je povezana z boljšo uspešnostjo podjetja na področju produktivnosti, praks upravljanja, inovacij, rasti in bolje plačanih delovnih mest. Za številna podjetja EU, ki želijo ostati konkurenčna, je zato bistveno, da se digitalno preobrazijo. Podjetja EU ne izkoriščajo v celoti naprednih tehnologij za uvajanje inovacij. Ker je 99 % podjetij EU malih in srednjih podjetij, je še posebej pomembno ta sektor spodbuditi k temu, da se začne ukvarjati z digitalizacijo.

II V tem kontekstu je Komisija leta 2016 začela izvajati pobudo za digitalizacijo evropske industrije (v nadaljnjem besedilu: pobuda DEI). Cilj te pravno nezavezujoče pobude je bil okrepiti konkurenčnost EU na področju digitalnih tehnologij in omogočiti, da bo vsako podjetje v Evropi, ne glede na sektor, kraj sedeža in velikost, lahko v celoti izkoristilo digitalne inovacije. V okviru pobude DEI je bila predlagana mobilizacija skoraj 50 milijard EUR javnih in zasebnih naložb v petih letih po začetku njenega izvajanja. Eden ključnih konceptov za izvajanje pobude DEI so vozlišča za digitalne inovacije, ki podjetjem zagotavljajo storitve, kot je strokovno znanje o tehnologijah, preizkušanju in mreženju. Evropsko računsko sodišče (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) želi s tem poročilom državljanom EU in nosilcem odločanja zagotoviti oceno uspešnosti ukrepov EU od začetka izvajanja pobude DEI ter prispevati k vzpostavitvi ustreznih pogojev za programsko obdobje 2021–2027.

III Sodišče je preučilo uspešnost EU pri podpiranju nacionalnih strategij za digitalizacijo industrije in vozlišč za digitalne inovacije ter se pri tem osredotočilo na tri od petih stebrov pobude DEI. Zlasti je ocenilo, ali je Komisija države članice uspešno podpirala pri razvoju in izvajanju njihovih strategij za digitalizacijo industrije in ali je skupaj z državami članicami ocenjevala izvajanje teh strategij. Poleg tega je pregledalo podporo Komisije in držav članic za vzpostavitev in delovanje vozlišč za digitalne inovacije, in sicer ali je Komisija opredelila in obravnavala regulativne ovire, ki bi lahko vplivale na izvajanje pobude DEI, in ali je sprejela ukrepe za zagotovitev ustrezne povezljivosti.

IV Sodišče je ugotovilo, da je imela strategija Komisije za podporo digitalizacije evropske industrije dobro podlago in da so jo države članice podpirale, vendar ni vsebovala informacij o načrtovanih izidih, kazalnikov rezultatov in ciljnih vrednosti. To Komisiji in državam članica otežuje, da bi sprejemale bolj informirane odločitve in bolj usmerjale svoje dejavnosti. Komisija je izvajala več dejavnosti, da bi državam članicam zagotovila smernice, vendar jih ni spodbujala k temu, da bi za pobudo dodeljevale sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladov ESI). Ni znano, koliko

bo znašalo skupno financiranje, potrebno za vzpostavitev in ohranjanje okvira za podporo digitalizacije industrije EU. V večini držav članic, ki jih je obiskalo Sodišče, je bil učinek podpornih dejavnosti Komisije omejen.

V Pobuda DEI se podpira v okviru programa Obzorje 2020, poleg tega pa je Sodišče v programih Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), ki jih je pregledalo, odkrilo ukrepe, ki bi morebiti lahko prispevali k njenemu izvajanju. V okviru skladov ESI pa ni bilo pravne zahteve, v skladu s katero bi države članice morale spremljati projekte, relevantne za pobudo DEI, saj se je ta začela izvajati sredi programskega obdobja 2014–2020. Zato se z ureditvami za zbiranje podatkov v večini držav članic ne zajemajo informacije o pobudi DEI, kar preprečuje spremljanje na ravni držav članic in EU. Po mnenju Komisije je za natančno ugotovitev izvedenih naložb potreben bolj strukturiran pristop držav članic. Zaradi tega Komisija težko pridobi te informacije, da bi ocenila obseg naložb v primerjavi z načrti iz prvotnega sporočila o pobudi DEI.

VI Komisija že od začetka pobude izvaja več dejavnosti, namenjenih podpiranju vozlišč za digitalne inovacije pri njihovi vzpostavitvi in delovanju. Vendar so bile dejavnosti v državah članicah, ki jih je Sodišče obiskalo, omejene. Štiri leta po začetku izvajanja pobude DEI imajo vozlišča za digitalne inovacije še vedno omejen dostop do financiranja, ustanavljanje je bilo po mnenju Sodišča v nekaterih primerih neusklajeno in razen za dejavnosti, ki se financirajo iz programa Obzorje 2020, na ravni EU še ni podrobnega okvira za spremljanje vozlišč za digitalne inovacije. Komisija je za obdobje 2021–2027 predlagala nov program za digitalno Evropo, v katerem so opisana merila za države članice pri izbiri evropskih vozlišč za digitalne inovacije in merila za spremljanje njihovih dejavnosti, če ta vozlišča prejemajo podporo v okviru tega programa. Junija 2020 je bil ta predlagani program še vedno v fazi obravnave.

VII Komisija je še naprej sprejemala ustrezne ukrepe, da bi zagotovila ustrezen pravni okvir za obravnavo vse zakonodaje, opredeljene v sporočilu o pobudi DEI. Za pobudo so bistvene tudi dobre ravni širokopasovne povezljivosti (kar je bila tema Posebnega poročila Sodišča št. 12/2018), zlasti po izbruhu pandemije koronavirusa v letu 2020. Podjetja imajo lahko koristi od tega, da se je pokritost s hitrimi in ultrahitrimi širokopasovnimi povezavami v zadnjih letih stalno povečevala. Vendar vse države članice verjetno ne bodo izpolnile vseh ciljnih vrednosti EU, ki jih je treba doseči do leta 2020, izpolnitev ciljne vrednosti EU za gigabitno družbo do leta 2025 pa se zdi še večji izziv. Poleg pokritosti je za uspešno digitalizacijo industrije v EU ključen tudi delež podjetij s priključkom na širokopasovne povezave. Vendar med različno velikimi podjetji obstajajo velike razlike glede deleža podjetij s priključkom na hitre širokopasovne povezave: leta 2019 je le 46 % malih podjetij imelo priključek na hitre širokopasovne povezave.

VIII Na podlagi teh zaključkov Sodišče priporoča Komisiji, naj skupaj z državami članicami:

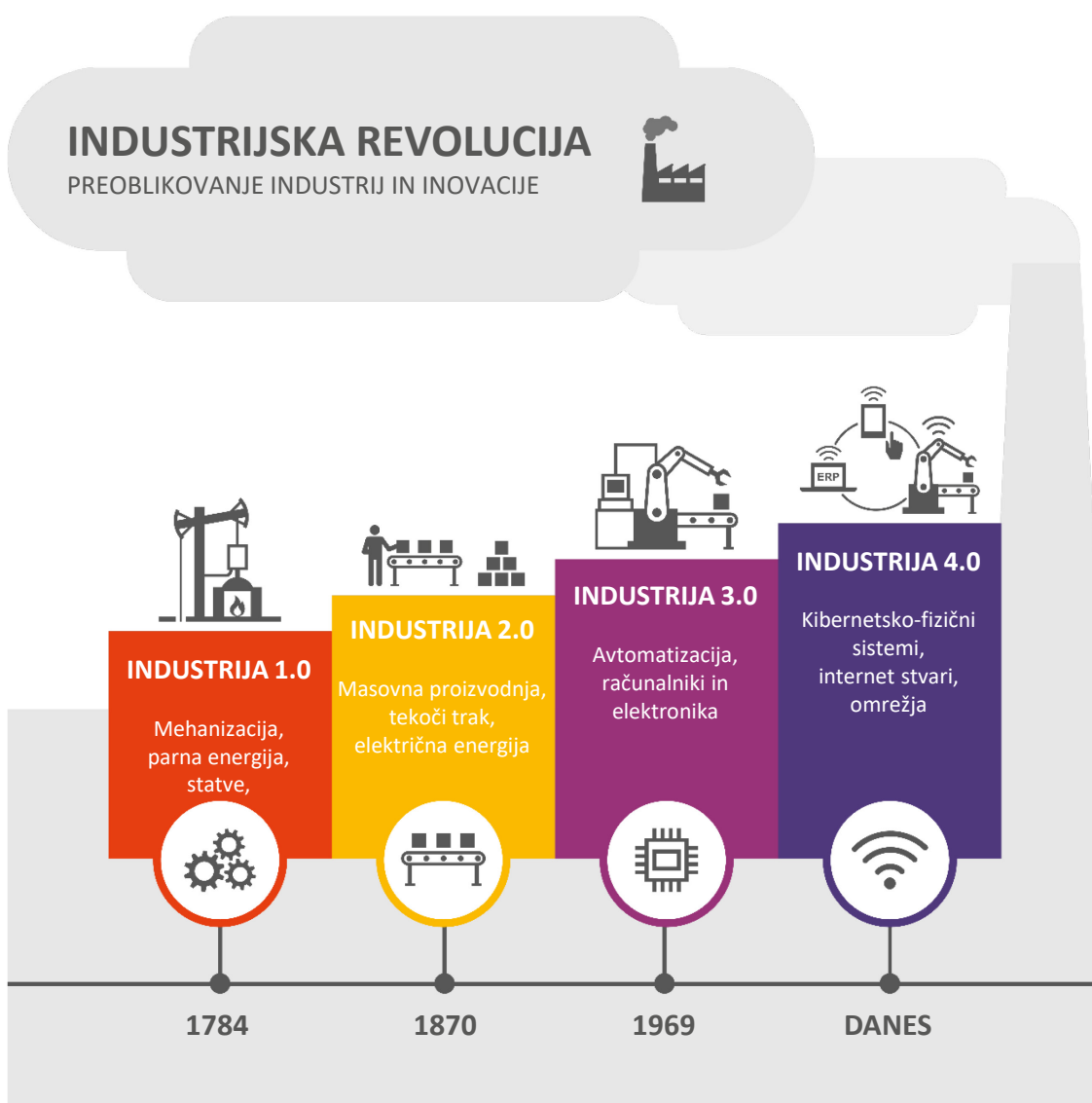
- o tem zagotavlja podporo pri opredelitvi njihovih vrzeli v financiranju in jih opozori na razpoložljiva sredstva EU,
- o izboljša spremljanje pobude DEI z določitvijo ustreznih kazalnikov rezultatov in sledenjem porabe,
- o opredeli, uskladi in sprejme okvir za mrežo evropskih vozlišč za digitalne inovacije, ki zajema vse evropske regije, ter
- o sprejme nadaljnje ukrepe za podporo pri doseganju ustreznih ravni širokopasovne povezljivosti.

Uvod

Od industrije 1.0 do 4.0 – digitalizacija evropske industrije

01 Industrija napreduje na podlagi tehnološkega razvoja. Na *sliki 1* je prikazan prehod industrije v zadnjih 250 letih z mehanizacije in parnih motorjev preko proizvodnje za tekočim trakom do uvedbe industrijske robotike in avtomatizirane proizvodnje v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja.

Slika 1 – Faze industrijske revolucije

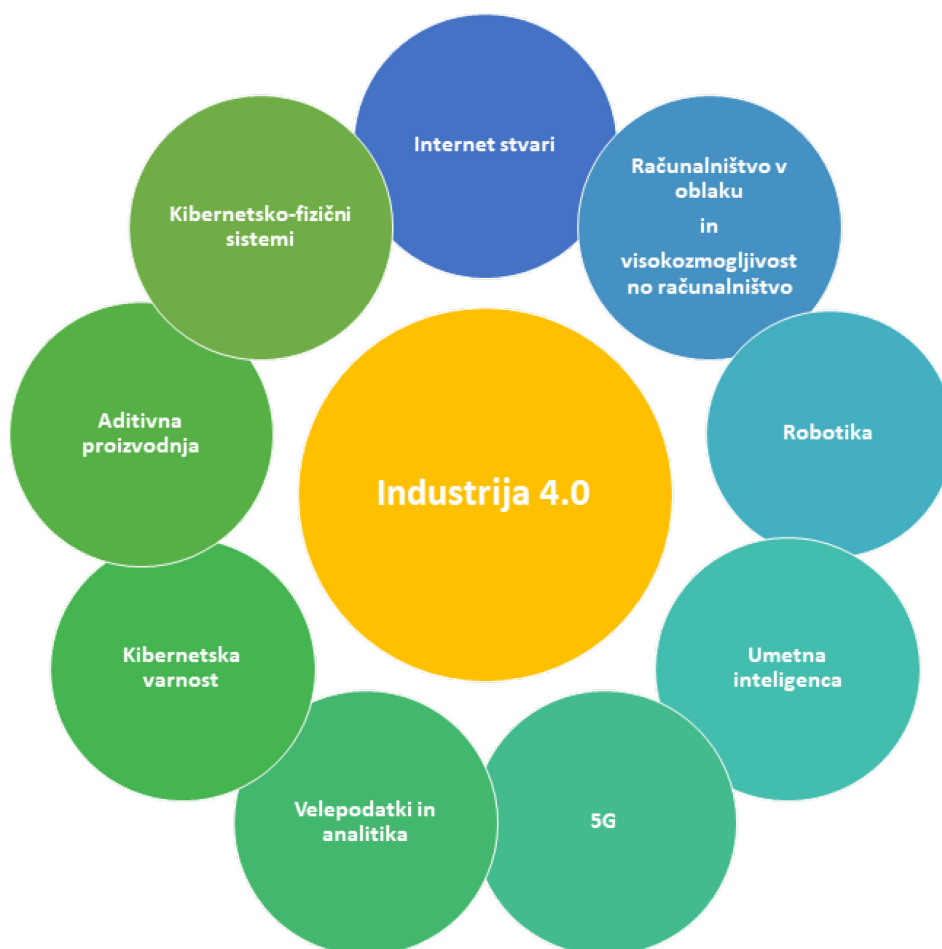
02 Četrty val industrijskega razvoja (ki se pogosto imenuje industrija 4.0) zajema vse vrste panog in gospodarskih sektorjev. Podjetjem bi lahko omogočal veliko večji nadzor nad njihovimi proizvodi: na primer, podjetja bi lahko proizvode bolj prilagajala vse bolj individualiziranim potrebam strank. Ta večji nadzor potencialno zajema celoten življenjski cikel proizvoda, od zasnove prek razvoja in proizvodnje do dobave končnemu uporabniku, poprodajnih storitev in na koncu recikliranja.

03 Podlaga za to četrto industrijsko revolucijo je razpoložljivost vseh relevantnih informacij o vseh elementih proizvodnje v realnem času. To podjetjem omogoča, da lahko prilagodijo in optimizirajo svoje procese v skladu z različnimi merili, kot so stroški, razpoložljivost in poraba virov. Dobre ravni širokopasovne povezljivosti so zato bistven osnovni pogoj za omogočanje pretoka informacij v realnem času in za to, da imajo podjetja koristi od te zadnje industrijske revolucije.

04 Na [sliki 2](#) so prikazani glavni elementi industrije 4.0, od računalništva v oblaku, velepodatkov in analitike do robotike in interneta stvari¹.

¹ Za več informacij o različnih elementih industrije 4.0 glej glosar.

Slika 2 – Primeri različnih elementov industrije 4.0

Vir: Evropsko računsko sodišče

05 Digitalna preobrazba industrije ali digitalizacija ne pomeni le pridobivanja nove opreme in sistemov IT. Vključuje tudi razmislek o vseh vidikih poslovnega procesa ob upoštevanju možnosti, ki jih nudijo nove tehnologije. Odprtost za digitalno preobrazbo je bistvena za veliko podjetij EU, ki želijo ostati konkurenčna. Po ocenah nekaterih študij bo digitalizacija proizvodov in storitev za industrijo v Evropi pomenila več kot 110 milijard EUR dodatnih prihodkov na leto². V skladu s študijo Evropske investicijske banke (EIB) je digitalizacija povezana z boljšo uspešnostjo podjetij na področju produktivnosti, praks upravljanja, inovacij, rasti in boljše plačanih delovnih mest³.

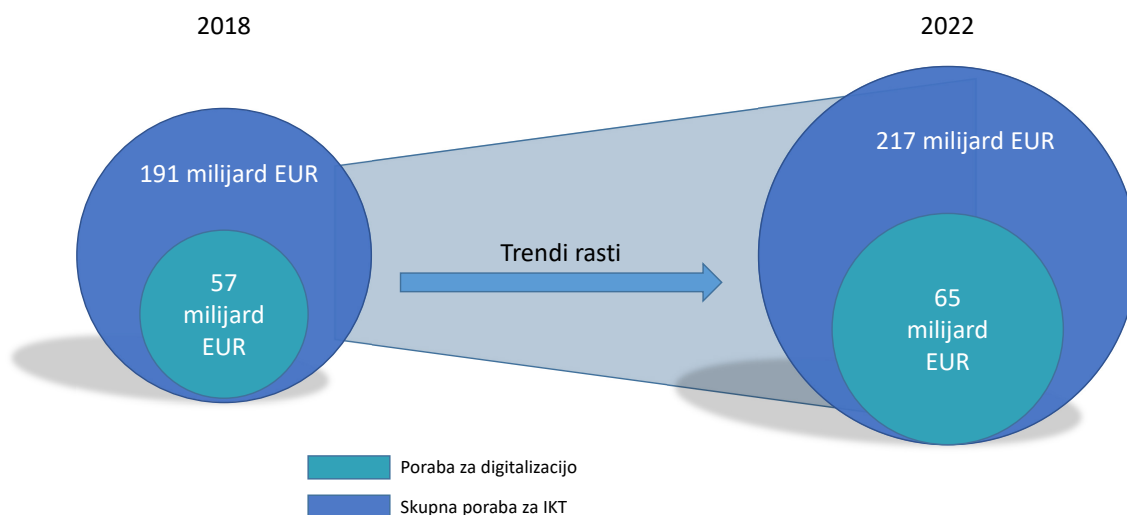
² Na primer, PwC, *Opportunities and Challenges of the industrial internet* (2015) in Boston Consulting Group, *The Future of Productivity and Growth in Manufacturing Industries* (2015).

³ Evropska investicijska banka, *Who is prepared for the new digital age? – Evidence from the EUB Investment Survey*, februar 2020.

06 Podjetja EU ne izkoriščajo v celoti naprednih tehnologij za inovacije, njihova uporaba v industriji pa se razlikuje med sektorji ter državami in regijami EU⁴. Obstajajo tudi velike razlike med velikimi podjetji ter malimi in srednjimi podjetji (MSP). Na primer, 54 % velikih podjetij je visoko digitaliziranih v primerjavi z le 17 % MSP⁵.

07 Ker je 99 % podjetij EU malih in srednjih podjetij⁶, je še posebej pomembno, da začnejo obravnavati izziv digitalizacije. Glede na študijo EIB⁷ je leta 2018 poraba evropskih MSP za digitalizacijo znašala približno 57 milijard EUR, kar je 30 % skupne letne porabe za informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT) v Evropi⁸. Po pričakovanjih naj bi poraba MSP za digitalizacijo hitro naraščala in do leta 2022 dosegla 65 milijard EUR (glej *slika 3*), kar pa se zaradi izbruha koronavirusa lahko spremeni⁹.

Slika 3 – Ocenjeno povečanje letne porabe MSP za digitalizacijo

⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/advanced-technologies_en.

⁵ Evropska komisija, *Roundtable on Digitising European Industry: Working Group 1 - Digital Innovation Hubs* (2017), str. 4.

⁶ https://ec.europa.eu/growth/smes_en.

⁷ Evropska investicijska banka, *Financing the digitalisation of small and medium-sized enterprises: The enabling role of digital innovation hubs*, 14. november 2019.

⁸ EIB razlikuje med dvema vrstama porabe za IKT: konvencionalno porabo za opremo, povezljivost itd. ter porabo za projekte digitalne optimizacije in preobrazbe.

⁹ Poročilo *IDC Market Perspective Report, COVID-19 Impact on European ICT Markets – Mid-March 2020 View*.

Politika in pobude EU v zvezi z digitalizacijo industrije

08 Evropa 2020 je strategija EU za obdobje 2010–2020. Ena od vodilnih pobud strategije Evropa 2020 je „Evropska digitalna agenda“¹⁰, katere namen je zagotoviti trajnostne gospodarske in družbene koristi enotnega digitalnega trga. V tem kontekstu je Komisija leta 2015 začela izvajati strategijo EU za enotni digitalni trg¹¹.

09 Komisija je v okviru strategije za enotni digitalni trg in ob spodbudi Sveta¹² aprila 2016 začela izvajati pobudo za digitalizacijo evropske industrije (pobudo DEI)¹³. Industrija je področje, na katerem je vloga EU omejena na podpiranje ukrepov držav članic¹⁴. Pobuda zato temelji na sporočilu Komisije in ne uredbi EU: cilj Komisije je podpreti države članice pri razvoju in izvajanju lastnih strategij za digitalizacijo. Po mnenju Komisije ji je izbira sporočila omogočila, da je lahko začela hitro sodelovati z državami članicami in zasebnim sektorjem, čeprav na podlagi sporočila nima nobenih regulativnih pooblastil. Namen te pravno nezavezujoče pobude je „okrepiti konkurenčnost EU na področju digitalnih tehnologij in omogočiti, da bo vsaka panoga v Evropi, ne glede na sektor, kraj sedeža in velikost, lahko v celoti izkoristila digitalne inovacije“. Glede na sporočilo naj bi bilo s pobudo DEI v petih letih od začetka njenega izvajanja leta 2016 mobiliziranih do 50 milijard EUR javnih in zasebnih naložb na ravni EU ter nacionalni in regionalni ravni. V sporočilu je izrecno naveden znesek financiranja EU v okviru neposrednega upravljanja, niso pa navedeni zneski drugih vrst financiranja EU.

10 Pobuda DEI temelji na nacionalnih pobudah za digitalizacijo industrije in jih dopolnjuje ter je strukturirana okoli petih glavnih stebrov (glej [sliko 4](#); podrobnejši opis vsakega stebra je v [Prilogi I](#)).

¹⁰ Evropska komisija, Evropska digitalna agenda, COM(2010) 245 final/2 z dne 26.8.2010, Bruselj.

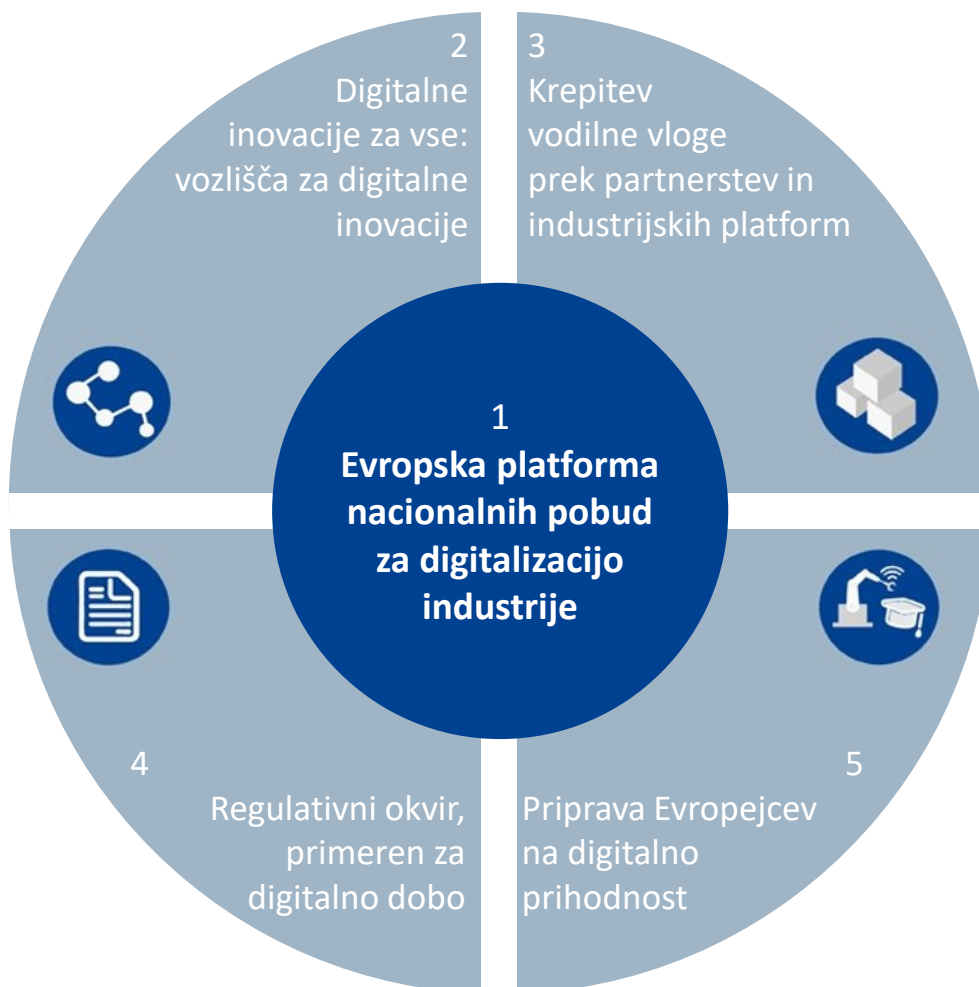
¹¹ Evropska komisija, Strategija za enotni digitalni trg za Evropo, COM(2015) 192 final z dne 6.5.2015, Bruselj.

¹² Svet Evropske unije, Sklepi Sveta o digitalizaciji evropske industrije z dne 29.5.2015 (9340/15).

¹³ Evropska komisija, Digitalizacija evropske industrije – Izkoriščanje vseh prednosti enotnega digitalnega trga, COM(2016) 180 final z dne 19.4.2016, Bruselj.

¹⁴ Člen 6 PDEU.

Slika 4 – Stebri pobude DEI

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Evropske komisije

11 Na ravni EU so glavni generalni direktorati Komisije, ki sodelujejo pri digitalizaciji in industrijski politiki:

- Generalni direktorat za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo (GD CNECT), ki vodi in usklajuje pobudo DEI. Ukvarja se s politiko in zagotavlja nekolikšno finančno podporo v okviru programa EU za raziskave in inovacije, Obzorje 2020, ki ga neposredno upravlja Komisija,
- Generalni direktorat za konkurenco (GD COMP), ki je pristojen za oblikovanje in izvajanje politike EU na področju konkurence,
- Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (GD EMPL), ki je pristojen za politiko EU na področju zaposlovanja, socialnih zadev, spretnosti in znanja, mobilnosti delovne sile in s tem povezanih programov financiranja EU, ki jih izvajajo države članice in ki se podpirajo iz Evropskega socialnega sklada (ESS) v okviru deljenega upravljanja,

- o Generalni direktorat za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja (GD GROW), ki je pristojen za dokončno vzpostavitev notranjega trga blaga in storitev,
- o Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko (GD REGIO), ki je pristojen za krepitev ekonomske, socialne in teritorialne kohezije EU, in sicer v okviru programov ESRR in Kohezijskega sklada, ki jih v okviru deljenega upravljanja izvajajo države članice, ter
- o Generalni direktorat za raziskave in inovacije (GD RTD), ki je glavni generalni direktorat za program Obzorje 2020.

12 Komisija je leta 2018 za obdobje 2021–2027 predlagala prvi program za digitalno Evropo¹⁵, tj. uredbo s proračunom v višini 9,2 milijarde EUR. Program naj bi upravljal Komisija, prispeval pa naj bi k pobudi DEI. Z njim se bodo dopolnjevala druga sredstva, ki so na voljo za digitalizacijo industrije za obdobje 2021–2027, na primer tista iz programa Obzorje Evropa in skladov ESI. Program bo osredotočen na pet področij: visokozmogljivostno računalništvo; umetno inteligenco; kibernetiko varnost in zaupanje; napredna digitalna znanja in spretnosti; uvedbo, najboljšo uporabo digitalnih zmogljivosti in interoperabilnost. V skladu s predlogom namerava Komisija zaradi krepitev zmogljivosti po vsej EU dodeliti približno 10 % financiranja evropskim vozliščem za digitalne inovacije. Ta vozlišča za digitalne inovacije bodo kot strokovne centre za pomoč lokalnim podjetjem pri digitalnem razvoju sofinancirale tudi države članice.

13 Aprila 2020 sta Svet in Komisija Parlamentu skupaj predstavila načrt za okrevanje po izbruhu koronavirusa, katerega končni cilj je oblikovanje bolj odporne, trajnostne in pravične Evrope¹⁶. V njem je navedeno, da bo imela digitalna preobrazba, skupaj z zelenim prehodom, „osrednjo in prednostno vlogo pri ponovnem zagonu in posodobitvi našega gospodarstva“.

¹⁵ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za digitalno Evropo za obdobje 2021–2027, COM(2018) 434.

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/media/43384/roadmap-for-recovery-final-21-04-2020.pdf>.

Obseg digitalizacije industrije v EU

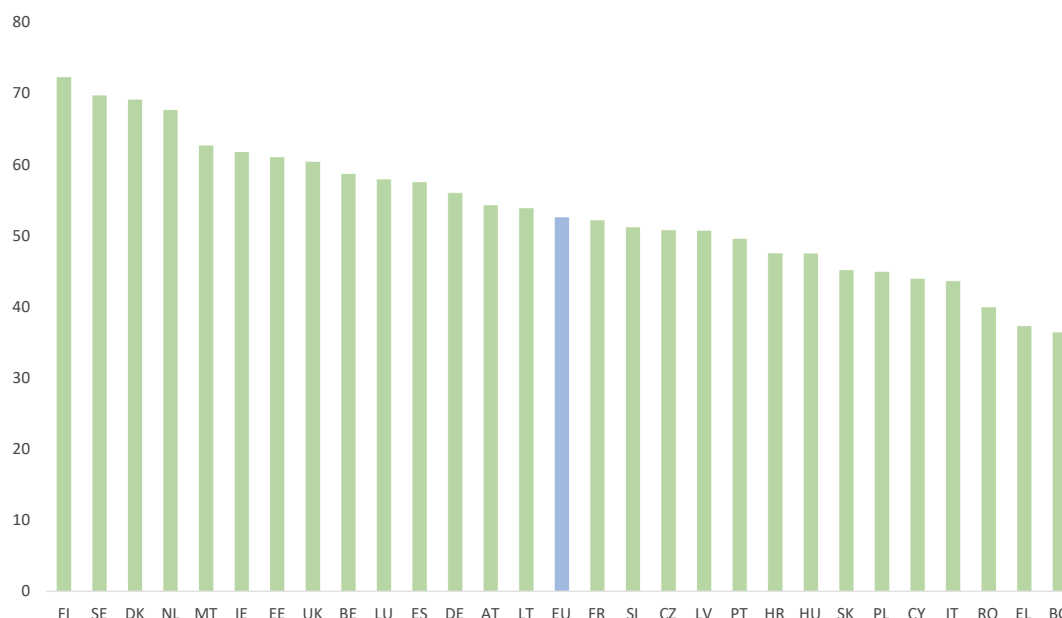
14 Komisija je leta 2014 za spremljanje digitalnega napredka držav članic uvedla indeks digitalnega gospodarstva in družbe (indeks DESI), tj. sestavljen indeks, v katerem so združeni relevantni kazalniki smotrnosti Evrope na področju digitalizacije in s katerim se spremlja napredek držav članic na področju digitalne konkurenčnosti.

15 Indeks DESI zajema kazalnike za pet glavnih razsežnosti¹⁷:

- (1) povezljivost;
- (2) človeški kapital;
- (3) uporaba spletnih storitev;
- (4) integracija digitalne tehnologije in
- (5) digitalne javne storitve.

16 Po mnenju Sodišča so najrelevantnejše razsežnosti za digitalizacijo evropske industrije povezljivost, človeški kapital in integracija digitalne tehnologije. Na *sliki 5* je prikazano, da se stopnja digitalizacije med državami članicami razlikuje.

Slika 5 – Indeks DESI za leto 2020

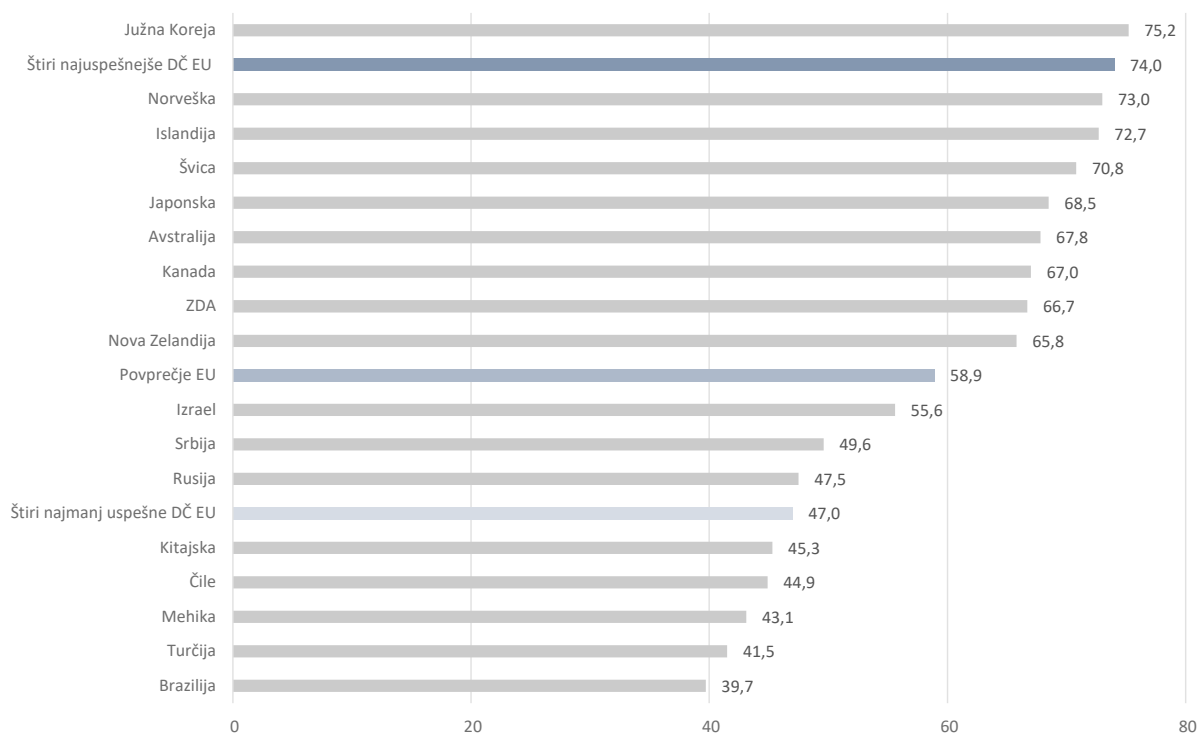

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi indeksa DESI

¹⁷ Podrobnosti o metodologiji, ki je bila uporabljena za pripravo indeksa, so na voljo na spletnem naslovu: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>.

17 Mednarodna različica indeksa DESI (I-DESI)¹⁸ zagotavlja celovito oceno položaja EU v primerjavi s 17 gospodarstvi držav, ki niso članice EU (glej [slika 6](#)).

Slika 6 – Indeks I-DESI za leto 2018

Opomba: Vrednosti niso neposredno primerljive s tistimi v indeksu DESI, saj ni bilo mogoče zbrati vseh kazalnikov za vse države.

Vir: Evropska komisija

18 Indeks DESI dopolnjujejo profili držav, ki jih vsako leto objavlja Komisija in v katerih so kvantitativni dokazi, pridobljeni na podlagi kazalnikov indeksa DESI, kombinirani z uvidi v politiko posameznih držav in najboljšimi praksami¹⁹. Vrsta poročil o posameznih državah, ki jih je naročila Komisija ter so bila objavljena oktobra/novembra 2017²⁰ in julija 2019²¹, vsebuje ločeno analizo, ki se nanaša posebej na pobudo DEI.

¹⁸ *International Digital Economy and Society Index 2018*, končno poročilo SMART 2017/0052, ISBN 978-92-79-85699-0.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/countries-performance-digitisation>.

²⁰ <https://ec.europa.eu/futurium/en/implementing-digitising-european-industry-actions/national-initiatives-digitising-industry>.

²¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/workshop-monitoring-progress-national-initiatives-digitising-industry>.

Obseg revizije in revizijski pristop

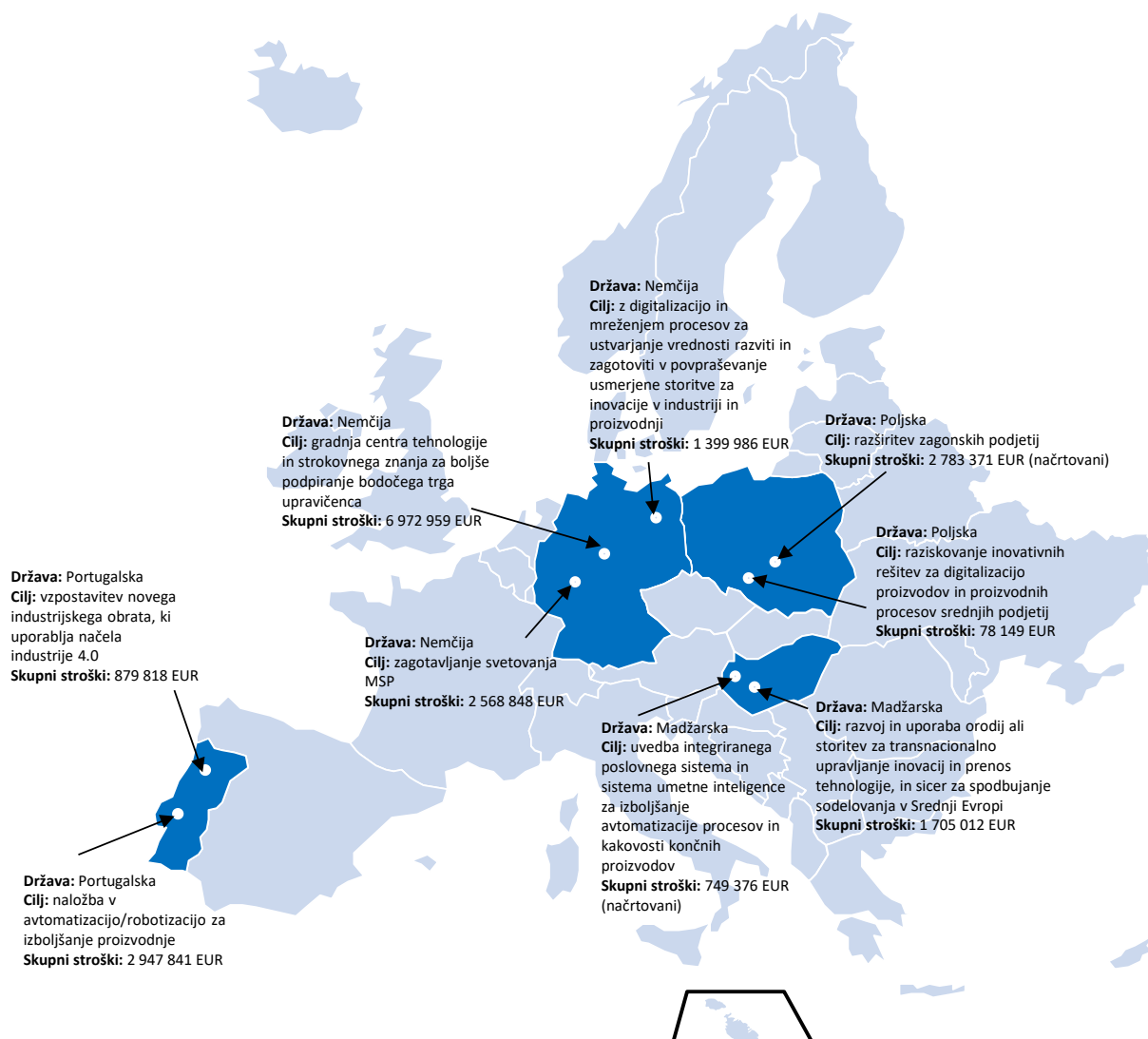
19 Sodišče je preučilo uspešnost ukrepov EU za podpiranje nacionalnih strategij za digitalizacijo industrije in vozlišč za digitalne inovacije. V tem kontekstu je bila revizija osredotočena na tri od petih stebrov pobude DEI (glej [sliko 4](#) in [Prilogo I](#)): 1. steber: evropska platforma nacionalnih pobud za digitalizacijo industrije, 2. steber: digitalne inovacije za vse: vozlišča za digitalne inovacije in 4. steber: regulativni okvir, primeren za digitalno dobo. Sodišče je zato analiziralo, ali:

- o je Komisija uspešno podpirala države članice pri razvoju in izvajanju njihovih strategij za digitalizacijo industrije,
- o je Komisija skupaj z državami članicami ocenila izvajanje nacionalnih strategij,
- o je bila podpora Komisije in držav članic pri vzpostavitvi in delovanju vozlišč za digitalne inovacije uspešna,
- o je Komisija z obravnavanjem morebitnih regulativnih ovir in pomočjo državam članicam pri zagotavljanju ustrezne povezljivosti uspešno prispevala k vzpostavitvi okvira, s katerim se spodbuja digitalizacija industrije.

20 Revizijsko delo Sodišča je vključevalo pregled dokumentov, relevantnih za pobudo DEI, ter strukturirane razgovore s predstavniki Komisije, nacionalnih/regionalnih organov in vozlišč za digitalne inovacije ter deležniki v državah članicah. Sodišče je obiskalo štiri države članice: Nemčijo, Madžarsko, Poljsko in Portugalsko ter zbralo informacije pri 28 vozliščih za digitalne inovacije v teh državah članicah. Z izbiro teh držav članic je želelo zagotoviti uravnotežen pregled glede na napredek pri digitalizaciji njihove industrije in geografsko porazdelitev.

21 Poleg tega je pregledalo osem operativnih programov za obdobje 2014–2020 (v nadaljnjem besedilu: programi) ter s predstavniki Komisije in relevantnih organov upravljanja razpravljalo o tem, kako podpirajo pobudo DEI. Pregledalo je tudi devet projektov, izbranih iz teh programov, da bi razumelo, kako se sredstva EU uporabljajo za spodbujanje digitalizacije industrije v državah članicah (glej [sliko 7](#) in [Prilogo II](#)).

Slika 7 – Pregledani projekti

Vir: Evropsko računsko sodišče

22 EU vlaga znatna sredstva za podporo podjetij, zlasti MSP, pri njihovem digitalnem razvoju, da bi jim pomagala, da ostanejo konkurenčna na svetovnem trgu. Ta cilj je postal še toliko pomembnejši zaradi izbruha koronavirusa in potrebe po obnovi gospodarstev. Sodišče želi s tem poročilom državljanom EU in nosilcem odločanja zagotoviti oceno uspešnosti ukrepov EU od začetka izvajanja pobude DEI ter prispevati k vzpostavitvi ustreznih pogojev za programsko obdobje 2021–2027.

Opažanja

Pobuda DEI ima dobro podlago, države članice pa jo podpirajo, vendar je bil učinek ukrepov Komisije na strategije večine držav članic, ki jih je Sodišče obiskalo, omejen

23 Sodišče je preučilo, ali je Komisija:

- o razvila trdno pobudo za digitalizacijo industrije EU, vključno z ustreznimi cilji in navedbami o financiranju, ki so jo podprle države članice, industrija in drugi deležniki,
- o svetovala državam članicam in jim zagotovila smernice o relevantnih vprašanjih, vključno z znanji in spretnostmi, financiranjem in tehnološkim razvojem, kot so umetna inteligenca, velepodatki, 5G, blokovna veriga, računalništvo v oblaku in kibernetška varnost.

Pobuda DEI ima dobro podlago, vendar ne vključuje podrobnosti o načrtovanih izidih in financiranju

24 Pobuda Komisije za digitalizacijo evropske industrije temelji na različnih nacionalnih in regionalnih pobudah za digitalizacijo industrije ter različnih študijah in posvetovanjih z deležniki. Na primer, več predstavnikov industrije je za srečanje skupine zunanjih deležnikov novembra 2015 v okviru priprave sporočila o pobudi DEI pripravilo prispevke, s katerimi so potrdili, da je pobuda ustrezna, in podprli predloge, kot so vozlišča za digitalne inovacije.

25 Organi, predstavniki industrije in deležniki, s katerimi je Sodišče v okviru obiskov držav članic opravilo razgovore, so podpirali pobudo DEI in menili, da je koncept vozlišč za digitalne inovacije uspešen odziv na potrebe podjetij, zlasti MSP, v zvezi z digitalizacijo.

26 Pobuda DEI je pobuda na visoki ravni, iz katere sta razvidni potreba po javni intervenciji in medsebojna povezanost različnih ukrepov politike. Vendar v okviru pobude niso bili določeni načrtovani izidi (rezultati in učinki) ter ustrezni kazalniki rezultatov in ciljne vrednosti. Poleg tega niti sporočilo o pobudi DEI niti z njo povezani dokumenti niso vsebovali smernic za države članice o možnostih uporabe pobude DEI v državah članicah in njihovih regijah.

27 Eden od glavnih ciljev pobude DEI se nanaša na vloške: v petih letih od leta 2016 mobilizirati skoraj 50 milijard EUR javnih in zasebnih naložb v dejavnosti pobude DEI (glej odstavek **09**). Ni znano, koliko bo znašalo skupno financiranje, potrebno za vzpostavitev in ohranjanje okvira za podporo digitalizacije industrije EU.

28 Z izjemo zaveze v okviru programa Obzorje 2020, da se 500 milijonov EUR usmeri v vozlišča za digitalne inovacije in 5 milijard EUR v javno-zasebna partnerstva²², digitalne industrijske platforme in ekosisteme na področjih, kot so umetna inteligenca, robotika, fotonika, 5G, visokozmogljivostno računalništvo in internet stvari, je bilo v zvezi z razčlenitvijo financiranja na javne in zasebne naložbe danih na voljo le malo podrobnosti. V sporočilu je navedeno, da bi se za podporo pobude lahko uporabili skladi ESI in evropski sklad za strateške naložbe (sklad EFSI). Vendar so v zvezi z razpoložljivimi sredstvi v njem podrobno navedeni le podatki za program Obzorje 2020, ni pa poudarjenih več kot 20 milijard EUR, ki so v obdobju 2014–2020 na voljo za digitalne naložbe v okviru skladov ESI, zlasti ESRR. Predstavniki organov držav članic, s katerimi je Sodišče opravilo razgovore, so izrazili zaskrbljenost glede tega, kako naj bi ti organi financirali dejavnosti v zvezi s pobudo DEI iz javnih in zasebnih virov.

29 Sodišče je v enem od svojih prejšnjih posebnih poročil opozorilo na tveganja v zvezi s tem, da se z napovedmi politike na visoki ravni ustvarjajo pričakovanja, ki jih ne bo mogoče izpolniti²³. Po navedbah Komisije vse države članice vlagajo v digitalno preobrazbo industrije. Vendar je po njenem mnenju za natančno ugotovitev izvedenih naložb potreben bolj strukturiran pristop držav članic.

²² Glej Posebno poročilo Sodišča št. 9/2018 – Javno-zasebna partnerstva v EU: pogoste pomanjkljivosti in okrnjene koristi za pregled javno-zasebnih partnerstev.

²³ Odstavka 78 in 159 Posebnega poročila Sodišča št. 5/2017 – Brezposelnost mladih – ali so politike EU prinesle spremembe?

Učinek dejavnosti, s katerimi je Komisija podpirala države članice pri razvoju in izvajanju njihovih strategij za digitalizacijo, je bil v obiskanih državah članicah omejen

Smernice Komisija za države članice

30 Indeks DESI in njegovi profili držav (glej odstavek **18**) so glavno orodje, s katerim Komisija spremlja napredek in opredeljuje vrzeli v strategijah držav članic za digitalizacijo njihove industrije. Komisija v teh poročilih opredeljuje glavne razlike med državami članicami in/ali regijami, ki so dosegle najboljše rezultate, in tistimi, ki so dosegle podpovprečne rezultate. V poročilih državam članicam predlaga tudi ukrepe za spodbujanje digitalne preobrazbe.

31 Komisija vse pogosteje uporablja tudi proces evropskega semestra, da bi države članice spodbudila k reševanju izzivov digitalizacije, zlasti s priporočili za posamezne države. Število priporočil za posamezne države, ki so neposredno relevantna za pobudo DEI, se sčasoma povečuje. Leta 2020 so se ta priporočila nanašala na vse države članice (glej *Prilogo III*).

32 Komisija je poleg procesa v zvezi s priporočili za posamezne države izvajala vrsto dejavnosti za pomoč državam članicam pri razvoju in izvajanju pobude DEI (glej *okvir 1*).

Okvir 1

Smernice Komisije za države članice za njihov razvoj nacionalne strategije za digitalizacijo industrije

Komisija je izvajala številne dejavnosti, da bi podprla prizadevanja držav članic za razvoj strategije za njihovo industrijo. Najpomembnejše dejavnosti so bile:

- vzpostavitev delovnih skupin o vidikih, povezanih s pobudo DEI, in srečanja teh skupin,
 - delovna skupina 1: vozlišča za digitalne inovacije, naložbe ter znanja in spretnosti,
 - delovna skupina 2: javno-zasebnega partnerstva ter
 - delovna skupina 3: digitalne industrijske platforme in standardizacija,
- organizacija forumov *Digitising European Industry Stakeholder Forum* leta 2017 v Essnu, leta 2018 v Parizu in leta 2019 v Madridu,
- organizacija prireditve *Digital Innovation Hubs Annual Event* leta 2018 v Varšavi,
- analiza nacionalnih pobud za digitalizacijo industrije, ki je bila izvedena leta 2017, in priprava poročil o posameznih državah o spremljanju napredka pri nacionalnih pobudah za digitalizacijo industrije za leto 2019,
- svetovanje v okviru javno-zasebnih partnerstev v zvezi z nastajajočimi tehnologijami, kot so 5G, kibernetška varnost, robotika itd. Zdaj je deset pogodbenih javno-zasebnih partnerstev strateškega pomena za evropsko industrijo,
- objava poročil in študij o nastajajočih tehnologijah, kot so umetna inteligenca, velepodatki, 5G, blokovna veriga, računalništvo v oblaku in kibernetška varnost, na spletišču Komisije, namenjenem enotnemu digitalnemu trgu (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/>).

33 Države članice si izkušnje in dobro prakso izmenjujejo predvsem v okviru prireditev, kot so forumi evropskih deležnikov, okrogle mize in srečanja na visoki ravni v zvezi z upravljanjem. Vendar je Sodišče ugotovilo, da niti Komisija niti države članice, ki jih je obiskalo, ne izmenjujejo svojih izkušenj s pristopi k digitalni preobrazbi industrije, ki so se izkazali za neuspešne. To bi morda bilo koristno za druge države članice, ki razvijajo in izvajajo svoje strategije, da ne bi ponavljale istih napak.

Razpoložljivo financiranje iz skladov ESI za podporo pobude

34 Čeprav je v skladih ESI potencialno na voljo 20 milijard EUR (glej odstavek **28**), Komisija ni kontaktirala nobenega od osmih organov upravljanja, s katerimi je Sodišče opravilo razgovore, da bi jim svetovala o uporabi tega vira financiranja za podporo pobude. Dva organa upravljanja sta Sodišču povedala, da nista vedela za pobudo DEI, dokler ju ni Sodišče kontaktiralo v okviru revizije.

35 V obdobju 2014–2020 se s skladi ESI podpira 11 tematskih ciljev. Sodišče meni, da bi tematski cilj 11 („izboljšanje institucionalnih zmogljivosti javnih organov in zainteresiranih skupin in učinkovita javna uprava“) lahko bil podlaga za podporo iz skladov ESI državam članicam pri razvoju strategij za digitalizacijo industrije ali podlaga za krepitev institucionalnih zmogljivosti za oblikovanje ukrepov, povezanih s pobudo DEI. Vendar Komisija držav članic na to možnost ni opozorila.

Vpliv Komisije na strategije držav članic za digitalizacijo

36 Komisija je državam članicam zagotovila splošne smernice (odstavki **30** do **33**). Vendar razen tega, da se je odzvala na prošnjo ene od držav članic (glej naslednji odstavek), ni predlagala nobenih ukrepov, posebej namenjenih za izboljšanje rezultatov držav članic, ki so bile na indeksu DESI uvrščene nižje.

37 Eno od redkih orodij, s katerimi lahko Komisija državam članicam zagotovi prilagojeno podporo, je njena podporna služba za strukturne reforme. Ta služba lahko vsaki državi članici na njeno prošnjo zagotovi prilagojeno podporo pri njenih institucionalnih in upravnih reformah ter reformah za spodbujanje rasti. Do konca leta 2019 je bila Litva edina država članica, ki je v zvezi s pobudo DEI zaprosilo za to podporo. Glede na indeks DESI za leto 2019 je Litva tik pod povprečjem EU (glej [sliko 5](#)).

38 Nacionalni organi, s katerimi je Sodišče opravilo razgovore, so menili, da so dejavnosti Komisije nekoliko vplivale na njihove nacionalne strategije, na razvoj in izvajanje njihovih strategij pa so na splošno imele le omejen učinek (glej [okvir 2](#)). To je deloma posledica različnih stopenj razvoja digitalizacije v državah članicah. Ker je na primer Nemčija dobro razvita, je Komisija kot vir za pobudo DEI lahko uporabila nemško strategijo *Industrie 4.0*.

Okvir 2

Zamude pri razvoju strategij držav članic

V času revizije Sodišča, in sicer več kot tri leta po začetku izvajanja pobude DEI, dve od štirih obiskanih držav članic (Madžarska in Poljska) nista imeli celovite strategije za digitalizacijo industrije:

- Madžarska je imela v času revizije sedem sektorskih digitalnih strategij (brez akcijskih načrtov) in je pripravljala še druge. Vendar nobena od sprejetih sektorskih strategij ni bila osredotočena na sektorje z zaostanki pri digitalizaciji (turizem, gradbeništvo, živilska industrija in logistika),
- Na Poljskem je bil ključni strateški dokument, ki je vključeval vidike, relevantne za digitalizacijo poljskega gospodarstva in industrije, *Polish Strategy for Responsible Development*, sprejet leta 2017. V zvezi s tem je bil v tej strategiji opredeljen samo en pomemben strateški projekt – vzpostavitev poljske platforme za industrijo *Polish Platform for Industry*, katere cilj je digitalno preobraziti poljsko industrijo. Po prvotnih načrtih naj bi platforma začela delovati oktobra 2017, vendar je bila zaradi zamud uradno vzpostavljena šele v drugem četrletju leta 2019. V času revizije Sodišča so poljski organi pripravljali nacionalno strategijo za produktivnost *Productivity strategy*, katere cilj je digitalizacija poljske industrije v širšem kontekstu dejavnikov produktivnosti.

39 Kar zadeva uporabo dobre prakse, je slika podobna: Sodišče v obiskanih državah članicah ni našlo jasnih dokazov o tem, da bi te uporabljale dobro prakso, ki je bila razširjena, kot na primer to, da bi države članice zaradi prireditev, ki jih je organizirala Komisija, spremenile svoje strategije.

40 Sodišče je v poročilih o posameznih državah v zvezi s spremljanjem napredka pri nacionalnih pobudah za digitalizacijo industrije našlo primere, v katerih je Komisija opozorila na to, da so za uspešno izvajanje nacionalnih strategij potrebne izboljšave (glej **okvir 3**). Vendar Komisija v teh primerih ni predlagala popravljalnih ukrepov, zadevna država članica pa naknadno ni sprejela ukrepov za obravnavanje opozorila Komisije.

Okvir 3

Potreba po izboljšavah, poudarjena v poročilih o posameznih državah za štiri države članice, ki jih je obiskalo Sodišče

- Glavna izziva v Nemčiji sta digitalna infrastruktura (zlasti razmeroma majhna pokritost s fiksnim zelo visokozmogljivim omrežjem) in potreba po dodatni razjasnitvi tega, kako je specifični tehnološki razvoj, kot je umetna inteligenca, mogoče uporabiti v različnih sektorjih,
- na Madžarskem veliko podjetij, zlasti MSP, ni seznanjenih s strateškimi dokumenti, povezanimi z digitalizacijo, eden glavnih prihodnjih izzivov za vlado pa bo spodbujanje ukrepov in obveščanje MSP o koristih digitalizacije,
- na Poljskem so glavne regulativne ovire, ki vplivajo na sposobnost podjetij za inovacije in uporabo digitalnih tehnologij, zapleteni postopki javnega naročanja ter strogi in nejasni predpisi na splošno ter omejene spodbude za inovatorje,
- na Portugalskem je glavni izziv, ki ga je treba premagati, to, da delovna sila in splošna javnost nista dovolj digitalno pismeni, kar ne ovira le uvajanja digitalne tehnologije, temveč tudi celotno modernizacijo.

Vir: spremljanje napredka nacionalnih pobud za digitalizacijo industrije (poročila o posameznih državah za leto 2019 za Nemčijo, Madžarsko, Poljsko in Portugalsko)

Komisija in države članice ne morejo v celoti oceniti napredka pobude DEI

41 Sodišče je za to, da bi ocenilo, koliko so Komisija in države članice lahko spremljale napredek pri izvajanju nacionalnih strategij za digitalizacijo industrije, preučilo, ali je Komisija:

- o zagotovila, da se s programom Obzorje 2020 podpira izvajanje pobude DEI,
- o skupaj z državami članicami opredelila skupne kazalnike za spremljanje podpore iz skladov ESI, namenjene izvajanju pobude DEI, ter ali so programi, ki jih je Sodišče pregledalo, omogočali podporo projektov, ki prispevajo k digitalizaciji industrije.

42 Komisija se pri spremljanju izvajanja strategij držav članic za digitalizacijo zanaša predvsem na poročila o posameznih državah v zvezi s spremljanjem napredka pri nacionalnih pobudah za digitalizacijo industrije (glej odstavek **18**). Ta poročila zagotavljajo nekatere finančne informacije na ravni financiranja EU in nacionalnega

financiranja. Vendar so glede na študijo na ravni EU, ki je priložena tem poročilom o posameznih državah²⁴, obstajali izzivi pri opredeljevanju zneskov financiranja za različne nacionalne pobude, in sicer zaradi pomanjkanja preglednosti in doslednih struktur poročanja v večini držav članic. Na ravni držav članic se spremljanje nacionalnih pobud zelo razlikuje (glej **okvir 4**).

Okvir 4

Spremljanje nacionalnih pobud za digitalizacijo industrije, ki ga izvajajo države članice

- Nemški organi so Sodišču povedali, da je vzpostavljen sistem spremljanja, s katerim se zagotavljajo informacije o izvajanju nemške strategije za digitalizacijo industrije, in da se vsakih šest mesecev za sestanek kabineta kanclerke pripravi poročilo o spremljanju. Poleg tega nameravajo objaviti na spletu celovit pregled izvajanja nemške strategije za digitalizacijo industrije²⁵. Marca 2020 je bil ta projekt še vedno v fazi izvajanja,
- madžarski organi so poročali, da ni splošnega sistema spremljanja, ki bi lahko zagotovil informacije o izvajanju strategij za digitalizacijo industrije. Edine informacije so na voljo v okviru spremljanja strategije *National Infocommunication Strategy*, ki vsebuje elemente, relevantne za digitalizacijo madžarske industrije. Vendar je bilo edino poročilo o spremljanju objavljeno leta 2016,
- na Poljskem v času revizije Sodišča ni bilo spremljanja dejavnosti, s katerimi se podpira digitalizacija poljske industrije. Organi so Sodišču povedali, da se bo takšno spremljanje izvajalo šele, ko bo sprejeta nacionalna strategija za produktivnost z imenom *Productivity strategy*,
- na Portugalskem se izvaja redno spremljanje izvajanja nacionalne strategije za digitalizacijo industrije in poročanje o njej. Neko portugalsko poslovno združenje je bilo pooblaščen za to, da zbira informacije od subjektov, odgovornih za izvajanje ukrepov, ki so vključeni v nacionalno strategijo (npr. od ministrstev, javnih agencij in organov upravljanja ter zasebnih podjetij), ter da vsaka dva meseca o rezultatih spremljanja poroča strateškemu odboru, ki nadzira strategijo za digitalizacijo industrije.

²⁴ *Study on Monitoring Progress in National Initiatives on Digitising Industry*, SMART 2018/0002.

²⁵ <https://www.bundesregierung.de/breg-en/issues/umsetzungsstrategie-digital-1679944>.

Pobuda DEI se podpira s programom Obzorje 2020

43 Eden od glavnih ciljev pobude DEI je v petih letih od začetka njenega izvajanja leta 2016 mobilizirati približno 50 milijard EUR javnih in zasebnih naložb (glej odstavek 27). Kar zadeva prispevek EU k temu znesku, so bili v sporočilu o pobudi DEI opredeljeni viri v okviru programa Obzorje 2020: 500 milijonov EUR za podporo vozlišč za digitalne inovacije in 5 milijard EUR v okviru javno-zasebnih partnerstev na področjih, kot so robotika, fotonika, 5G in visokozmogljivostno računalništvo. Iz **tabela 1** je razvidno, da so bili razpisi, ki so bili od leta 2016 objavljeni ali načrtovani v okviru programa Obzorje 2020, skladni s temi zneski.

Tabela 1 – Financiranje v okviru programa Obzorje 2020, namenjeno vozliščem za digitalne inovacije in javno-zasebnim partnerstvom za pobudo DEI

Element podpore	Izvor podpore	(v milijonih EUR)
(1)	Podpora za vozlišča za digitalne inovacije, program Obzorje 2020, od leta 2016 do leta 2018	266
(2)	Podpora za vozlišča za digitalne inovacije, program Obzorje 2020, od leta 2019 do leta 2020	236
	Skupna podpora za vozlišča za digitalne inovacije	502
(3)	Pogodbena javno-zasebna partnerstva za ciljna področja in Skupno podjetje ECSEL*, delovna programa za Obzorje 2020 za obdobji 2016–2017 in 2018–2020	4 357
(4)	Pogodbena javno-zasebna partnerstva za ciljna področja in Skupno podjetje ECSEL, delovni program za Obzorje 2020 za obdobje 2014–2015 (tj. pred sprejetjem in objavo pobude DEI)	980
	Skupna podpora v okviru javno-zasebnih partnerstev	5 337
	Skupna podpora v okviru programa Obzorje 2020, namenjena vozliščem za digitalne inovacije in javno-zasebnim partnerstvom	5 839

* Skupno podjetje ECSEL (javno-zasebno partnerstvo za elektronske komponente in sisteme) financira raziskovalne, razvojne in inovacijske projekte na področju teh ključnih omogočitvenih tehnologij (<https://www.ecsel.eu/>).

Opomba: Ciljna vrednost glede podpore javno-zasebnih partnerstev v višini 5 milijard EUR je dosežena le, če se upošteva podpora, dodeljena pred sprejetjem in objavo pobude DEI (element podpore (4)).

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Komisije

44 Čeprav so se v okviru programa Obzorje 2020 v obdobju 2016–2017 že financirale dejavnosti, povezane s pobudo DEI, je bil v obdobju 2018–2020 program bolj neposredno povezan s pobudo. V tem obdobju je treba v skladu s pravili za financiranje vozlišč za digitalne inovacije predlagane projekte uskladiti z nacionalno ali regionalno pobudo za digitalizacijo industrije. Vendar v delovnem programu ali pravilih za vrednotenje ni enakovredne zahteve za financiranje drugih področij pobude DEI – tistih, ki niso povezana z vozlišči za digitalne inovacije – na primer pogodbenih javno-zasebnih partnerstev za ciljna področja.

Ureditve skladov ESI v zvezi z zbiranjem podatkov sedaj zagotavljajo omejene informacije o pobudi DEI

45 S programi, ki jih je Sodišče pregledalo v vseh štirih državah članicah, je bilo mogoče podpirati projekte, povezane s pobudo DEI. Sodišče je v okviru teh programov preučilo devet projektov. Čeprav je pri odobritvi in izvajanju nekaterih pregledanih projektov prihajalo do zamud (glej primer v *okviru 5*), so bili vsi relevantni za pobudo DEI.

Okvir 5

Zamude pri odobritvi in izvajanju enega od projektov

Namen tega projekta sta bila zasnova in uvedba sistema za industrijsko avtomatizacijo, s katerim bi se obstoječi stroji povezali v sistem in njihovi podatki uporabljali za analize z umetno inteligenco in avtomatizacijo procesov.

Eno od meril razpisa za izbor je bilo to, ali je bil projekt tehnično izvedljiv in predlagan rok realen. Vloga za projekt je bila oddana marca 2018, sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev pa je bil podpisan že naslednje leto (marca 2019). Takoj zatem, aprila 2019, je bil sporazum spremenjen, in sicer z določitvijo februarja 2020 kot roka za izvedbo. Maja 2019 je bilo upravičencu kot predplačilo že nakazanih približno 25 % dodeljenih nepovratnih sredstev.

Sodišče je po svojem revizijskem obisku oktobra 2019 v standardnem dopisu organu upravljanja navedlo tveganje, da projekt do roka, določenega v že spremenjenem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev, morda ne bo dokončan.

Februarja 2020 je bil upravičencu rok za izvedbo ponovno podaljšan, in sicer do februarja 2021.

46 Organi držav članic programov niso spreminjali neposredno v odziv na pobudo DEI, da bi jih bolj osredotočili nanjo. Vendar je bil na Poljskem v letih 2018 in 2019 za zagotovitev dodatnih možnosti za podporo digitalizacije industrije spremenjen program *Smart Growth*, ki je glavni program, namenjen krepitvi inovativnosti in konkurenčnosti poljskega gospodarstva (glej [okvir 6](#)). Na Portugalskem programi, ki jih je pregledalo Sodišče, niso vključevali ukrepov, ki bi bili neposredno namenjeni digitalizaciji. Kljub temu so organi menili, da so programi imeli potrebno fleksibilnost za vključitev dodatnih tematskih prioritet, opredeljenih v obdobju izvajanja programa. Od leta 2017 so bili objavljeni tematski razpisi za projekte, ki so specifični za industrijo 4.0.

Okvir 6

Primer spremembe programa, ki omogoča sofinanciranje projektov, relevantnih za pobudo DEI

Sodišče je na Poljskem preučilo projekt v zvezi z raziskovanjem digitalizacije proizvodnega obrata.

Raziskovalni projekt se je financiral v okviru programa *Smart Growth*, ki pa ni vključeval ukrepov za podporo nadaljnega izvajanja raziskav.

Izvajanje je bilo zato razdeljeno na več delov in razpršeno med več manjših projektov, ki so se financirali iz drugega regionalnega programa, s katerim ni bilo mogoče financirati enega samega projekta v zahtevanem obsegu. Po mnenju upravičenca projekta se bo zaradi tega čas, predviden za izvajanje, verjetno podvojil, skupen obseg načrtovane digitalizacije pa zmanjšal.

Januarja 2019 je organ upravljanja spremenil merila za enega od ukrepov in omogočil financiranje izvajanja rešitev za digitalizacijo v podobnem obsegu.

47 Ker se je pobuda DEI začela izvajati sredi programskega obdobja 2014–2020, ni bilo pravne zahteve, v skladu s katero bi države članice morale spremljati projekte, relevantne za pobudo. Od držav članic, ki jih je obiskalo Sodišče, je bil na Portugalskem sicer vzpostavljen sistem za spremljanje izvajanja financiranja iz sklada ESRR, ki prispeva k pobudi (glej [okvir 7](#)), šest od ostalih sedmih organov upravljanja, s predstavniki katerih je Sodišče opravilo razgovore, pa ni imelo enakovredne ureditve.

Okvir 7

Spremljanje projektov, ki se sofinancirajo iz sklada ESRR in s katerimi se podpira industrija 4.0

Portugalski organi od leta 2017 spremljajo izvajanje projektov, ki se sofinancirajo iz ESRR in s katerimi se podpira industrija 4.0.

S spremljanjem se zagotavlja pregled nad vsemi specifičnimi razpisi za industrijo 4.0, vključno z informacijami o številu prejetih vlog za nepovratna sredstva in njihovem skupnem znesku naložb za vse te projekte. Poleg tega se z njim za vsak razpis zagotavljajo informacije o številu projektov, ki so prejeli nepovratna sredstva, skupni naložbi, upravičenem znesku in zagotovljenih nepovratnih sredstvih.

48 Brez informacij držav članic o porabi za obdobje 2014–2020 Komisija težko ugotovi, koliko se s skladi ESI podpira pobuda DEI. Na primer, evidentiranje podpore iz sklada ESRR za pobudo DEI se med državami članicami in/ali programi razlikuje. Ureditve spremljanja in poročanja so bile določene na začetku programskih obdobj in niso bile zasnovane tako, da bi se z njimi upoštevale pobude politike, kot je pobuda DEI, ki so bile uvedene kasneje v obdobju. Sodišče meni, da bi fleksibilen sistem spremljanja lahko Komisiji omogočil zbiranje informacij o finančni podpori projektov, s katerimi se podpira pobuda DEI²⁶. Tak sistem bi lahko bil koristen tudi za druge pomembne pobude, ki so se začele izvajati po začetku programskega obdobja.

49 Komisija je v svojem predlogu uredbe o skladih ESI za obdobje 2021–2027 uvedla namenske kode za evidentiranje ukrepov, s katerimi se podpira digitalizacija²⁷. Če bo ta določba vključena v sprejeto uredbo, bo lažje ugotoviti, koliko skladi ESI prispevajo k pobudi DEI.

²⁶ Podoben koncept je bil leta 2016 uveden za programe razvoja podeželja: Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/1997 z dne 15. novembra 2016 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 808/2014 glede spremembe programov razvoja podeželja in spremljanja ukrepov v podporo vključevanju državljanov tretjih držav ter o popravku navedene uredbe. Sistem je Komisiji omogočal, da opredeli operacije, ki bi lahko prispevale k vključevanju državljanov tretjih držav.

²⁷ COM(2018) 375 final. Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil in migracije, Sklad za notranjo varnost in Instrument za upravljanje meja in vizume.

Komisija je spodbujala koncept vozlišč za digitalne inovacije, vendar so bile dejavnosti v državah članicah omejene

50 Cilj vozlišč za digitalne inovacije je pomagati podjetjem (zlasti MSP) pri izkoriščanju digitalnih priložnosti. Vozlišča za digitalne inovacije bi morala nuditi strokovno znanje o tehnologijah, preizkušanju, znanju in spretnostih, poslovnih modelih, financah, informacijah o trgu in mreženju. Morala bi delovati kot točka vse na enem mestu ter pri tem podpirati podjetja v svoji regiji in zunaj nje z namenom digitalizacije njihovega poslovanja.

51 Da bi Sodišče ocenilo, ali je bila podpora Komisije in držav članic za vzpostavitev in delovanje vozlišč za digitalne inovacije uspešna, je preučilo, ali je Komisija skupaj z državami članicami:

- pripravila smernice in merila za vzpostavitev vozlišč za digitalne inovacije ter razvila mehanizem za zagotovitev, da vozlišča ta merila izpolnjujejo,
- opredelila in spodbujala dobro prakso za delovanje vozlišč za digitalne inovacije ter vzpostavila uspešen okvir za spremljanje, da bi ocenila napredek, vključno s tem, kako vozlišča uporabljajo sredstva za podporo podjetjem pri njihovem procesu digitalizacije.

Komisija si je od začetka pobude DEI prizadevala za podporo vozlišč za digitalne inovacije, vendar je bil napredek v nekaterih državah članicah majhen

Merila za vozlišča za digitalne inovacije

52 Komisija je oktobra 2017 pripravila spletni katalog za vozlišča za digitalne inovacije, ki je bil mišljen kot rumene strani za vozlišča. Namen tega kataloga je zagotoviti pregled nad vozlišči za digitalne inovacije v Evropi in podpreti njihovo mreženje, in sicer v sodelovanju z regionalnimi, nacionalnimi in evropskimi pobudami za digitalizacijo industrije. Glede na katalog je bilo konec leta 2019 v EU registriranih 498 vozlišč za digitalne inovacije, od tega jih je delovalo 309, 189 pa jih je bilo v fazi priprave (glej [Prilogo IV](#)).

53 Komisija je opredelila nekaj splošnih značilnosti in meril, ki jih mora izpolnjevati organizacija, ki se v katalogu vozlišč za digitalne inovacije želi registrirati kot vozlišče (glej [okvir 8](#)).

Okvir 8

Splošne značilnosti in merila za registracijo kot vozlišče v katalogu vozlišč za digitalne inovacije

- Organizacija mora biti del regionalne ali nacionalne pobude ali pobude evropske politike za digitalizacijo industrije,
- organizacija mora biti neprofitna,
- organizacija mora biti fizično prisotna v regiji in imeti spletišče, ki ga posodablja in na katerem so jasno obrazložene ponujene dejavnosti in storitve vozlišča za digitalne inovacije, ki so povezane z digitalno preobrazbo MSP/podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo ali industrijskih sektorjev, ki digitalnih tehnologij trenutno ne uporabljajo dovolj,
- organizacija morajo imeti vsaj tri primere, kako je vozlišče za digitalne inovacije podjetju pomagalo pri njegovi digitalni preobrazbi, pri čemer mora navesti javno dostopne informacije, iz katerih so za vsak primer razvidni:
 - profil stranke,
 - potrebe stranke in
 - rešitev, ki jo je zagotovila za zadovoljitev potreb.

Vir: spletišče kataloga vozlišč za digitalne inovacije

54 Organizacije, ki se v katalogu vozlišč za digitalne inovacije želijo registrirati kot vozlišča, morajo predložiti izjavo o izpolnjevanju vrste meril. Komisija je za zagotovitev, da so registrirana vozlišča za digitalne inovacije ta merila izpolnjevala, izvedla preverjanje, in sicer je najela svetovalce, ki so ovrednotili informacije, ki so jih predložila vozlišča za digitalne inovacije. Glede na navedbe predstavnikov nacionalnih organov, s katerimi je Sodišče v obiskanih državah članicah opravilo razgovore, ti organi pri tem preverjanju niso sodelovali.

55 Komisija je novembra 2019 v kontekstu priprav na program za digitalno Evropo za obdobje 2021–2027 objavila predlog o tem, kako bi program lahko prispeval k vzpostavitvi mreže vozlišč za digitalne inovacije, ki bi zajemala vse regije v Evropi²⁸. V tem dokumentu je predlagala nov dvostopenjski izbirni postopek za vozlišča za digitalne inovacije: nacionalni organi držav članic bodo imenovali potencialna vozlišča

²⁸ *European Digital Innovation Hubs in Digital Europe Programme, Draft working document, z dne 12. novembra 2019.*

za digitalne inovacije, ki bodo nato pozvana, da se odzovejo na omejene razpise za zbiranje predlogov, ki jih bo vodila Komisija. Nova predlagana merila za države članice pri izbiri vozlišč za digitalne inovacije (ki se bodo nato imenovala evropska vozlišča za digitalne inovacije) so bolj specifična od tistih, ki so določena v katalogu vozlišč za digitalne inovacije. Marca 2020 je bilo v posodobljeni različici predloga za vsako državo članico določeno najmanjše in največje število vozlišč za digitalne inovacije, ki bodo del evropske mreže, financirane v okviru programa za digitalno Evropo. Skupno število bo tako med 128 in 260, kar je precej manj kot sedaj (glej [Prilogo V](#)). Vendar junija 2020 ta novi postopek še ni bil formaliziran.

Smernice za vozlišča za digitalne inovacije

56 Komisija izvaja vrsto dejavnosti za podporo vozlišč za digitalne inovacije. Med njimi so sestanki delovnih skupin, usposabljanje in mentorstvo, specifične pobude, ki jih neposredno upravlja Komisija, kot so I4MS in SAE (s katerima se MSP zagotavljajo možnosti za uporabo projektov v okviru vozlišč za digitalne inovacije) ter projekt pametne tovarne in program DIHELP, ki sta prejela tudi sredstva Evropskega parlamenta.

57 Delovna skupina za vozlišča za digitalne inovacije, ki jo je vzpostavila Komisija (glej [okvir 1](#)), redno razpravlja o dobrih praksah za operacije vozlišč. Leta 2017 je sklenila, da bi morala vsa vozlišča za digitalne inovacije zagotavljati minimalni sklop storitev:

- ozaveščanje o poslovnem potencialu digitalnih tehnologij,
- zbiranje informacij o inovacijah (*innovation scouting*),
- podpiranje razvoja strategij (razvoj vizij in strategij),
- sodelovanje s podjetji za oceno njihove digitalne zrelosti in razvoj ustreznih načrtov,
- posredovanje pri vzpostavljanju odnosov s potencialnimi ponudniki storitev,
- izvajanje mentorstva in usposabljanja ter
- zagotavljanje stroškovno učinkovitega dostopa do specializiranih objektov za poskuse, preizkušanje in proizvodnjo.

58 Poleg tega je ta delovna skupina razvila smernice za organe, ki želijo ustanoviti ali razviti vozlišče za digitalne inovacije (glej [okvir 9](#)). Razvoj smernic se je nadaljeval na sejah delovne skupine, ki so sledile, in v okviru programov usposabljanja za vozlišča za digitalne inovacije (glej odstavek [56](#)).

Okvir 9

Smernice delovne skupine za organe, ki želijo ustanoviti ali razviti vozlišče za digitalne inovacije

- (1) Ugotoviti regionalne potrebe, značilnosti in posebnosti ter opredeliti model, ki najbolje ustreza regionalnim okoliščinam;
- (2) razviti vizijo za digitalno preobrazbo v regiji in vlogo vozlišča za digitalne inovacije, skupaj z izvedljivim poslovnim modelom;
- (3) preučiti elemente, ki so v regiji že na voljo, kot podlago za vozlišče za digitalne inovacije;
- (4) opredeliti storitve vozlišča;
- (5) vzpostaviti povezave z drugimi vozlišči za dostop do dodatnih obratov, zapolniti vrzeli v kompetencah in skupaj razviti nove storitve in orodja;
- (6) začeti sodelovati s podjetji in zagotavljati storitve na terenu z uporabo namenskega financiranja ali združitvijo obstoječih pobud ali projektov.

Vir: delovna skupina 1 za vozlišča za digitalne inovacije: Mainstreaming Digital Innovation Across All Sectors (junij 2017)

59 Kljub dejavnostim Komisije noben od nacionalnih organov v štirih državah članicah, ki jih je obiskalo Sodišče, do konca leta 2019, skoraj štiri leta po začetku izvajanja pobude DEI in koncepta vozlišč za digitalne inovacije, ni poročal o tem, da je v sodelovanju s Komisijo ali samostojno razvil dobro prakso za vozlišča. Po mnenju predstavnikov vozlišč za digitalne inovacije, s katerimi je Sodišče opravilo razgovore, to ovira sposobnost vozlišč, da uspešno izvajajo storitve za podjetja.

Pristopi Komisije in držav članic k vozliščem za digitalne inovacije niso v celoti razviti in usklajeni

Financiranje EU za vozlišča za digitalne inovacije

60 Delovna skupina za vozlišča za digitalne inovacije je program Obzorje 2020 in sklad ESRR opredelila kot glavna vira financiranja vozlišč za digitalne inovacije. Od 28 vozlišč za digitalne inovacije, pri katerih je Sodišče zbralo informacije, jih je 16 poročalo, da so imeli dostop do financiranja v okviru programa Obzorje 2020 za podporo dejavnosti, povezanih z vozlišči. Podpora, ki so jo vozlišča za digitalne inovacije iz tega vzorca prejela iz sklada ESRR, je bila bolj omejena, saj so samo štiri od 28 vozlišč za digitalne inovacije potrdila, da so iz njega prejela financiranje.

61 Komisija je leta 2018 ocenila, da v 13 državah članicah ni bilo dovolj vozlišč za digitalne inovacije, predvsem v državah članicah EU Srednje in Vzhodne Evrope, ki so se EU pridružile leta 2004 ali pozneje²⁹. Zato je novembra 2018 poslala dopis vladam teh držav, da bi spodbudila nadaljnjo podporo vozlišč za digitalne inovacije, po možnosti z uporabo sklada ESRR.

Vzpostavitev in spremljanje vozlišč za digitalne inovacije

62 Sodišče je odkrilo primere neusklojenega pristopa med Komisijo in državami članicami k vzpostavitvi in dejavnostim vozlišč za digitalne inovacije. Na Poljskem in v Nemčiji so organi, pristojni za nacionalne strategije za digitalizacijo, podprli razvoj lastne mreže nacionalnih vozlišč za digitalne inovacije. Te nacionalne mreže ne vključujejo vedno organizacij, registriranih v katalogu vozlišč za digitalne inovacije, ki ga je vzpostavila Komisija.

- o Konec leta 2019 je bilo v katalogu Komisije registriranih 55 nemških organizacij. Nemčija neposredno podpira dve mreži vozlišč za digitalne inovacije oz. podobnih organizacij: mrežo strokovnih centrov³⁰ in mrežo digitalnih vozlišč³¹. Od teh je bilo v katalogu Komisije registriranih le devet od 26 strokovnih centrov in pet od 12 digitalnih vozlišč.

²⁹ Bolgarija, Češka, Estonija, Hrvaška, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Romunija, Slovenija in Slovaška.

³⁰ <https://www.mittelstand-digital.de/>.

³¹ <https://www.de-hub.de/>.

- o Avgusta 2019 je poljsko ministrstvo za podjetništvo in tehnologijo objavilo prvi razpis za poljska vozlišča za digitalne inovacije³². Takrat je bilo v katalogu Komisije kot vozlišče za digitalne inovacije registriranih 13 organizacij, ki so sodelovale v različnih projektih, ki jih je sofinancirala EU, vendar sta bili od teh le dve med petimi organizacijami, ki so bile uspešne pri tem razpisu.

63 Drug primer neuskkljenosti med Komisijo in državami članicami se nanaša na razvoj orodij za ocenjevanje digitalne zrelosti, ki jih vozlišča za digitalne inovacije uporabljajo pri prvi oceni stopnje digitalizacije podjetij, ki jih nameravajo podpreti. Sodišče je na Poljskem in Madžarskem odkrilo primere več orodij za ocenjevanje digitalne zrelosti, ki so bila razvita za iste namene. Na Poljskem je odkrilo metodologijo, razvito v okviru projekta *European Advanced Manufacturing Support Centre*³³, ki ga neposredno upravlja Komisija, in tri različne nacionalne metodologije (vključno z dvema, razvitima v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za nacionalno strategijo za digitalizacijo). Na Madžarskem sta dve vozlišči za digitalne inovacije uporabljali metodologijo, razvito v okviru zgoraj navedenega projekta, dve vozlišči sta uporabljali lastno metodologijo, tri druge organizacije pa so uporabljale lastna orodja za ocenjevanje digitalne zrelosti, razvita v okviru nekega projekta, ki ga je sofinancirala EU.

64 Glede na spremljanje Komisije so vozlišča za digitalne inovacije s podporo v okviru programa Obzorje 2020 do konca leta 2019 podpirala približno 2 000 MSP pri preizkušanju digitalnih inovacij. To je zelo majhen delež, ki znaša manj kot 0,01 % vseh MSP v EU. Razen spremljanja dejavnosti vozlišč za digitalne inovacije, ki se financirajo v okviru programa Obzorje 2020, na ravni EU ni okvira za spremljanje vozlišč za digitalne inovacije. Komisija zato ne more presoditi, ali vozlišča za digitalne inovacije delujejo uspešno. Države članice, ki jih je Sodišče obiskalo, prav tako niso imele sistemov spremljanja za ocenjevanje operacij vozlišč za digitalne inovacije. Kljub temu predlog Komisije za naslednje obdobje (odstavek 55) vključuje začasni seznam obveznih ključnih kazalnikov smotrnosti, o katerih bodo morala poročati vozlišča za digitalne inovacije, ki bodo prejela podporo v okviru programa za digitalno Evropo. Poleg tega Komisija pripravlja smernice za spremljanje in vrednotenje vozlišč za digitalne inovacije in njihovega prispevka k digitalni preobrazbi podjetij, regij in držav članic, ki jih namerava objaviti do konca leta 2020.

³² <https://www.gov.pl/web/rozwoj/przemysl-4-0>.

³³ <http://www.adma.ec/>.

Vzpostavlja se ustrezen pravni okvir, vendar pri doseganju ustrezne ravni širokopasovne povezljivosti za digitalizacijo industrije prihaja do zamud

65 Za digitalen razvoj svojih industrijskih panog mora EU zagotoviti ustrezno okolje. To vključuje zakonodajni okvir in dobre ravni širokopasovne povezljivosti, ki so osnovni pogoj za uspešno digitalizacijo podjetij. Sodišče je zato preučilo, ali je Komisija sprejela ukrepe za zagotovitev, da se z zakonodajnim okvirom spodbuja digitalizacija evropske industrije, in ali so države članice zagotavljale boljše ravni širokopasovnih povezav po vsej Evropi. V zvezi s tem zadnjim vidikom se je Sodišče oprlo na svoje posebno poročilo iz junija 2018³⁴.

Komisija sprejema ukrepe za zagotovitev ustreznega pravnega okvira za pobudo DEI

66 Komisija se v sporočilu o pobudi DEI iz leta 2016 zavezala, da bo do leta 2020 preučila regulativni okvir za digitalne inovacije, in sicer z namenom, da:

- o predlaga pobudo o prostem pretoku podatkov znotraj EU ter podrobneje preuči nastajajočo problematiko glede ureditve lastništva podatkov, dostopa do njih in njihove ponovne uporabe, tudi glede podatkov v industrijskem okolju, zlasti pa podatkov, ki jih ustvarjajo tipala,
- o preuči pravne okvire za samostojne sisteme in aplikacije interneta stvari, zlasti pravila o varnosti in odgovornosti, in pravne pogoje za omogočanje preskušanja v resničnem okolju v velikem obsegu ter
- o začne delo na področju varnosti aplikacij in druge nevgrajene programske opreme, ki ni zajeta v sektorski zakonodaji, da bi ocenila morebitno potrebo po nadaljnjih ukrepih na ravni EU.

³⁴ Posebno poročilo Sodišča št. 12/2018 – Širokopasovne povezave v državah članicah EU: kljub napredku vsi cilji strategije Evropa 2020 ne bodo doseženi.

67 Komisija je v okviru te zaveze izvedla študije, oceno učinka in javno posvetovanje³⁵ o prostem pretoku podatkov, na podlagi katerih je bila leta 2018 sprejeta nova uredba³⁶. Poleg tega je Komisija na podlagi direktive³⁷ sprejela tudi ukrepe v zvezi z lastništvom podatkov ter tako olajšala ponovno uporabo javno financiranih podatkov v komercialne in nekomercialne namene. Februarja 2020 je objavila sporočilo o evropski strategiji za podatke³⁸, leta 2021 pa naj bi sprejela izvedbeno uredbo, vključno s seznamom naborov podatkov, ki bodo brezplačno na voljo za ponovno uporabo.

68 Komisija je junija 2018 v zvezi s pravnimi okviri, ki zajemajo pravila glede varnosti in odgovornosti v okviru samostojnih sistemov in aplikacij interneta stvari, ustanovila strokovno skupino za odgovornost in nove digitalne tehnologije³⁹, katere poročilo je bilo objavljeno maja 2019⁴⁰. Komisija je februarja 2020 objavila Poročilo o vprašanjih varnosti in odgovornosti, ki jih sprožajo umetna inteligenca, internet stvari in robotika⁴¹.

³⁵ Podrobnosti o teh dejavnostih so na voljo na spletišču Komisije:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/free-flow-non-personal-data>.

³⁶ Uredba (EU) 2018/1807 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o okviru za prosti pretok neosebni podatkov v Evropski uniji.

³⁷ Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (direktiva o odprtih podatkih).

³⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropska strategija za podatke, COM(2020) 66 final, z dne 19.2.2020.

³⁹ [Strokovna skupina za odgovornost in nove tehnologije \(junij 2018\)](#).

⁴⁰ *Liability for Artificial Intelligence and other emerging digital technologies*, ISBN 978-92-76-12959-2.

⁴¹ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru – Poročilo o vprašanjih varnosti in odgovornosti, ki jih sprožajo umetna inteligenca, internet stvari in robotika, COM(2020) 64 final, z dne 19.2.2020.

69 Komisija je v skladu z zavezami, ki jih je dala v sporočilu o pobudi DEI, začela tudi delo v zvezi z varnostjo aplikacij in druge nevgrajene programske opreme. Leta 2016 je začela javno posvetovanje o tem vprašanju⁴², leta 2017 pa je najela svetovalce, da bi analizirali pravno in poslovno okolje ter izzive in priložnosti, povezane z novimi tehnologijami. Poročilo v zvezi s tem je bilo objavljeno aprila 2019⁴³.

Ustrezne ravni širokopasovne povezljivosti še niso bile dosežene

70 Razpoložljivost hitre in zanesljive širokopasovne povezave je bistveni osnovni pogoj za digitalizacijo industrije, potreben za pretok informacij v realnem času in medsebojno povezanost vseh elementov poslovnega procesa. Poleg tega so kakovostne širokopasovne povezave eden od načinov za ublažitev učinkov izjemnih situacij na podjetja, kot je pandemija koronavirusa v letu 2020.

71 Leta 2010 je Komisija v okviru strategije Evropa 2020 določila tri cilje za zagotavljanje širokopasovnih povezav⁴⁴, leta 2016 pa je sprejela strategijo o povezljivosti za evropsko gigabitno družbo⁴⁵ s tremi dodatnimi strateškimi cilji, ki jih je treba doseči do leta 2025 (glej *okvir 10*).

⁴² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-safety-apps-and-other-non-embedded-software>.

⁴³ *Study on Safety of non-embedded software*, ISBN 978-92-79-99495-1, in *Service, data access, and legal issues of advanced robots, autonomous, connected, and AI-based vehicles and systems*, ISBN 978-92-79-99496-8.

⁴⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropska digitalna agenda, COM(2010) 245 final/2, z dne 26.8.2010, ki je bilo potrjeno leta 2012 s Sporočilom Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropska digitalna agenda – digitalne spodbude za evropsko rast, COM(2012) 784, z dne 18.12.2012.

⁴⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg – evropski gigabitni družbi naproti, COM(2016) 587, in delovni dokument služb Komisije SWD(2016) 300.

Okvir 10

Cilji EU glede širokopasovnih povezav, ki jih je Komisija določila leta 2010

Ciljna vrednost 1: osnovne širokopasovne povezave za vse državljane do leta 2013: ta ciljna vrednost je bila dosežena, saj so satelitske širokopasovne povezave na voljo (100-odstotna pokritost) v vseh državah članicah.

Ciljna vrednost 2: pokritost z omrežji naslednje generacije: 30 Mb/s ali več za vse državljane do leta 2020.

Ciljna vrednost 3: priključek na omrežja naslednje generacije: 100 Mb/s ali več za 50 % gospodinjstev do leta 2020.

Strateški cilji EU glede širokopasovnih povezav do leta 2025, ki jih je Komisija določila leta 2016

Ciljna vrednost 4: dostop do povezave 1 Gb/s za vse šole, prometna vozlišča in glavne ponudnike javnih storitev ter digitalno intenzivna podjetja.

Ciljna vrednost 5: nadgradnja dostopa do hitrosti prenosa najmanj 100 Mb/s na 1 Gb/s za vsa evropska gospodinjstva.

Ciljna vrednost 6: pokritost z neprekinjeno brezžično širokopasovno povezavo 5G za vsa mestna območja ter glavne ceste in železnice.

Vir: Evropska komisija (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-strategy-policy>)

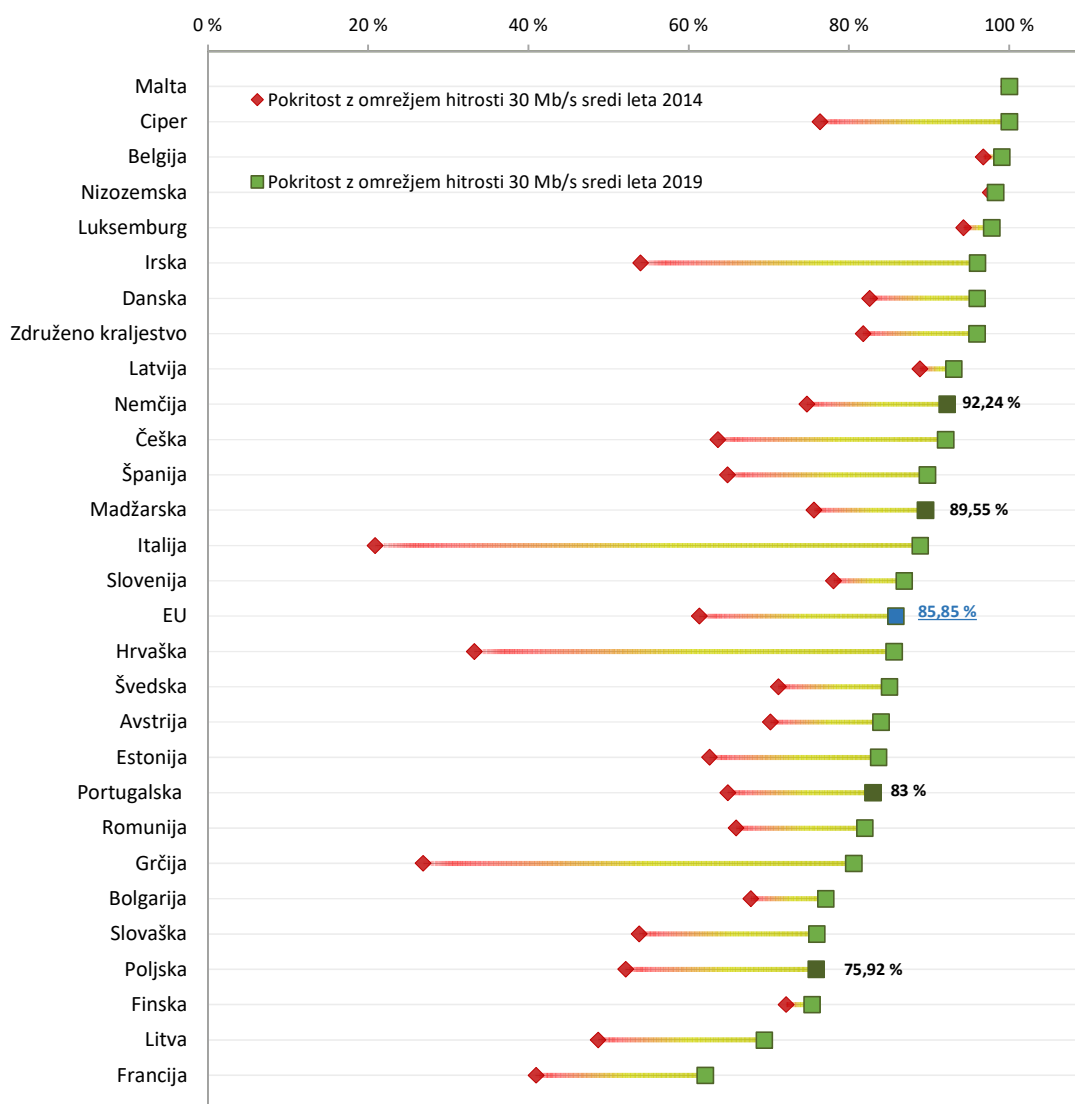
72 Komisija je predlagala več ukrepov politike in regulativnih ukrepov ter finančnih programov in instrumentov za spodbujanje zasebnih in javnih naložb v hitra in ultrahitra omrežja. Sodišče je svojem zgoraj navedenem posebnem poročilu iz leta 2018 ugotovilo, da je Komisija v obdobju 2014–2020 za širokopasovne povezave državam članicam dala na voljo približno 15 milijard EUR, vključno s 5,6 milijarde EUR posojil EIB. V poročilu je prišlo do zaključka, da so do leta 2016 vse države članice dosegle osnovno širokopasovno pokritost (ciljna vrednost 1), vendar je izpostavilo težave pri doseganju dveh neizpoljenih ciljnih vrednosti EU, ki ju je treba doseči do leta 2020 (ciljni vrednosti 2 in 3).

Ciljne vrednosti v okviru strategije Evropa 2020

73 Glede na indeks DESI je imelo do sredine leta 2019 86 % evropskih gospodinjstev (v primerjavi s 100 %, kolikor znaša ciljna vrednost 2) dostop do širokopasovne povezave nad 30 Mb/s; leta 2014 je delež znašal 67 % (glej [slika 8](#)). Leta 2019 je le 26 %

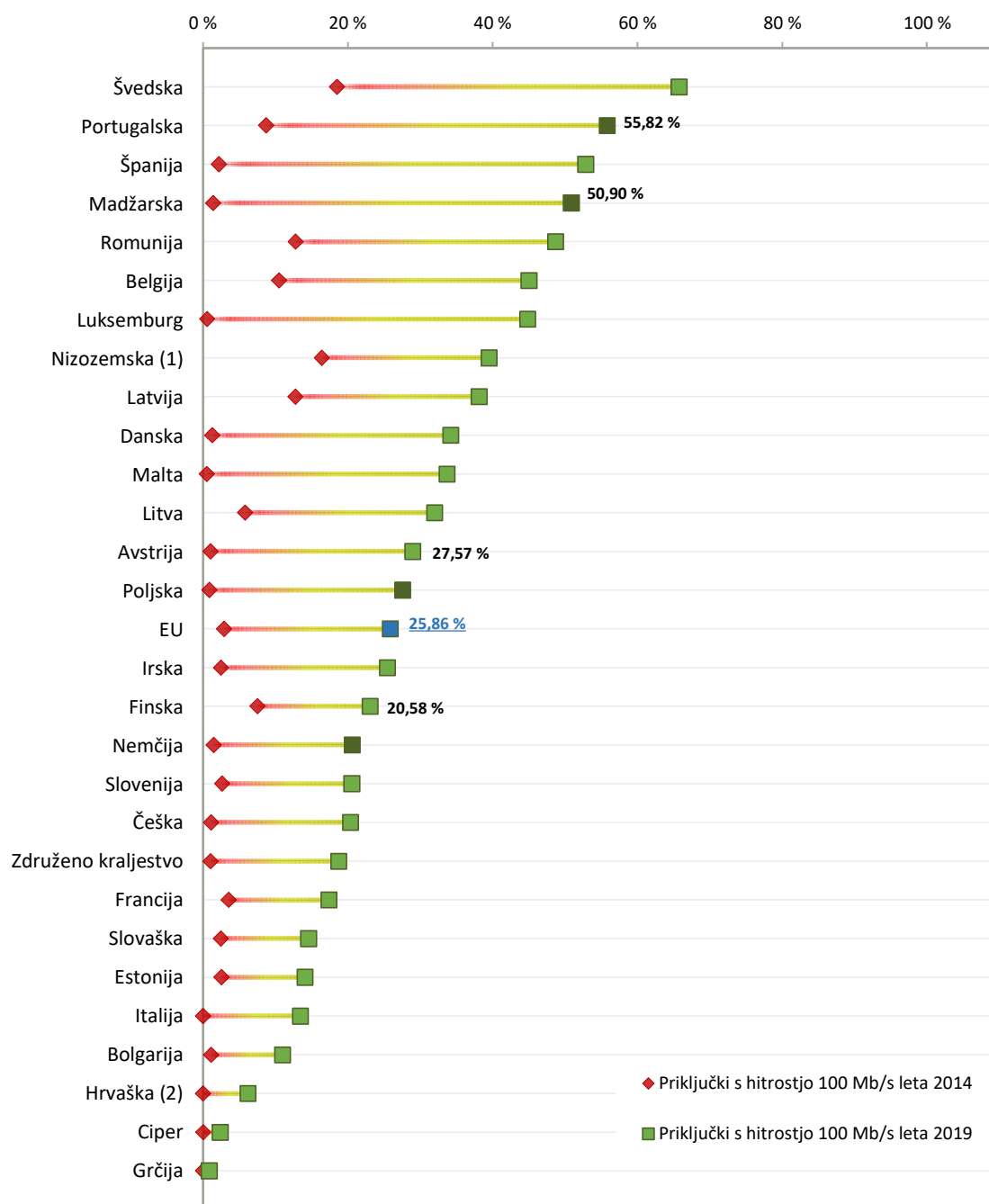
evropskih gospodinjstev (v primerjavi s 50 %, kolikor znaša ciljna vrednost 3 za leto 2020) imelo priključek na širokopasovno povezavo s hitrostjo 100 Mb/s ali več, kar pa je vseeno veliko več od 3 % leta 2014 (glej [slika 9](#)). Medtem ko se glede na podatke pokritost s širokopasovnim omrežjem in število priključkov na širokopasovne povezave po vsej EU še naprej izboljšujeta, bo verjetno le malo držav članic doseglo vse ciljne vrednosti za leto 2020.

Slika 8 – Ciljna vrednost 2: pokritost gospodinjstev z omrežjem hitrosti 30 Mb/s (sredina leta 2014 in sredina leta 2019)

Vir: analiza Evropskega računskega sodišča, ki temelji na kazalniku indeksa DESI za leto 2019 z imenom *1c1 Fast broadband (NGA) coverage* (stanje: 28. februar 2020)

Slika 9 – Ciljna vrednost 3: priključki gospodinjstev na povezave s hitrostjo 100 Mb/s (sredina leta 2014 in sredina leta 2019)

(1) Za Nizozemsko so bili prvi podatki o priključkih na voljo za leto 2016 in ne za leto 2014.

(2) Za Hrvaško so bili prvi podatki o priključkih na voljo za leto 2015 in ne za leto 2014.

Vir: analiza Evropskega računskega sodišča, ki temelji na kazalniku indeksa DESI za leto 2020 z imenom *1a2 At least 100 Mbps fixed BB take-up* (stanje: 15. junij 2020)

Ciljne vrednosti strategije za gigabitno družbo, ki jih je treba doseči do leta 2025

74 Komisija je leta 2019 začela izvajati raziskavo o nacionalnih načrtih držav članic na področju širokopasovnih povezav in ciljnih vrednosti glede širokopasovnih povezav v okviru strategije za gigabitno družbo, ki jih je treba doseči do leta 2025 (*okvir 10*, ciljne vrednosti 4, 5 in 6). V raziskavi je bilo ugotovljeno, da je svoje načrte na področju širokopasovnih povezav s ciljnimi vrednostmi strategije za gigabitno družbo, ki jih je treba doseči do leta 2025, posodobila manj kot polovica držav članic. V zvezi s preostalimi državami članicami je bilo v času revizije znano samo to, da bodo svoje nacionalne načrte na področju širokopasovnih povezav posodobile do konca leta 2020. Glede na zamude pri doseganju ciljnih vrednosti EU do leta 2020 ter počasen napredek držav članic pri obravnavanju ciljnih vrednosti gigabitne družbe v njihovih nacionalnih načrtih na področju širokopasovnih povezav bo doseganje ciljnih vrednosti strategije za gigabitno družbo do leta 2025 izziv.

75 Komisija je posodobila indeks DESI (glej odstavek **14**), da bi odražal pomembnost dobre povezljivosti in ciljne vrednosti strategije Evropa 2020. Leta 2019 je na primer dodala element, ki se nanaša na ultrahitre širokopasovne povezave (ciljna vrednost 3) in pripravljenost na 5G (*5G readiness*). Poleg tega je bilo v okviru indeksa DESI za leto 2020 uvedeno poročanje o omrežjih s hitrostjo 100 Mb/s, ki se lahko nadgradi na gigabitno hitrost (ciljna vrednost 5). Vendar indeks DESI še ne odraža preostalih dveh ciljnih vrednosti EU, ki ju je treba doseči do leta 2025.

Pravila o državni pomoči za širokopasovne povezave

76 Sodišče je v svojem poročilu iz leta 2018 Komisiji priporočilo, naj državam članicam pojasni uporabo smernic o državni pomoči v zvezi s ciljnimi vrednostmi glede hitrosti 100 Mb/s in strategije za gigabitno družbo, saj si nekatere države članice smernice razlagajo na način, ki bi lahko omejeval javno financiranje, ki ga dajejo na voljo za širokopasovne povezave na območjih, na katerih je že zdaj zagotovljena pokritost s hitrostjo 30 Mb/s⁴⁶. Komisija se je strinjala, da bo državam članicam to vprašanje pojasnila do konca leta 2018 s posodobitvijo svojih smernic za naložbe v širokopasovne povezave visokih hitrosti z naslovom *Guide to High-Speed Broadband Investment*, ki naj bi vključevale dodatne informacije o dodeljevanju pomoči na področjih, na katerih delujejo zasebni ponudniki, zlasti v zvezi s ciljnimi vrednostmi glede hitrosti 100 Mb/s in strategije za gigabitno družbo. Junija 2020 te smernice še niso izšle.

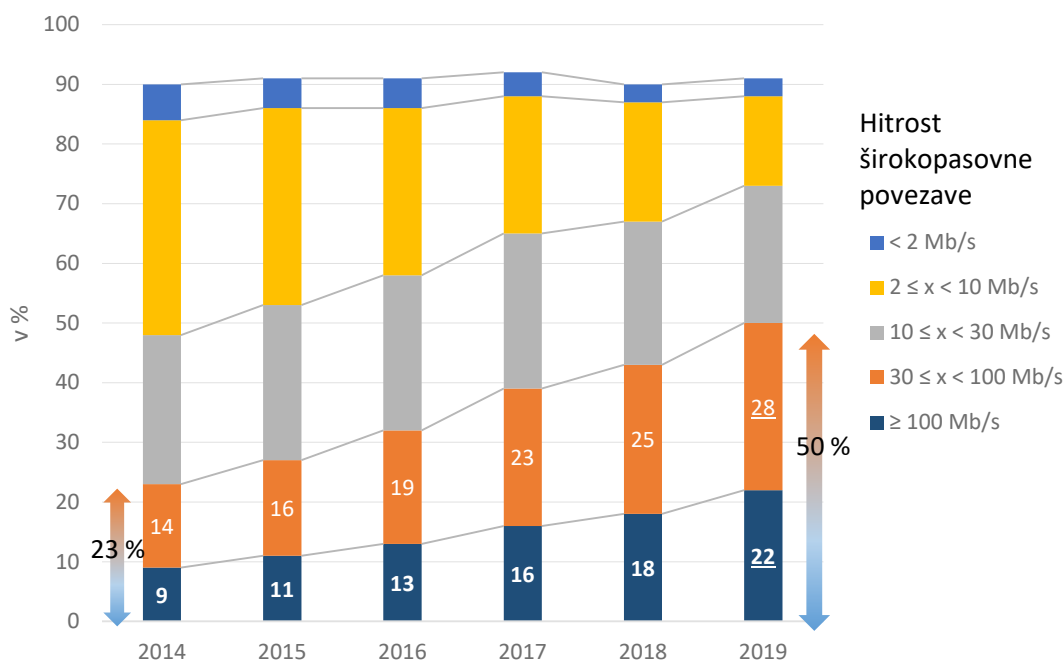
⁴⁶ Odstavek 85 in priporočilo 5 Posebnega poročila Sodišča št. 12/2018.

77 Predstavniki organov držav članic, s katerimi je Sodišče opravilo razgovore, so še vedno menili, da so pravila o državni pomoči nejasna in da bi jih bilo treba posodobiti, da bi se upoštevala hitra digitalizacija in potreba po znatnih javnih naložbah za doseg ciljev strategije za gigabitno družbo do leta 2025.

Priključki podjetij na hitrejšo širokopolasovne povezave

78 Ciljne vrednosti strategije Evropa 2020, opisane v *okviru 10*, se nanašajo na gospodinjstva. Čeprav je povezljivost podjetij ključna za uspešen izid pobude DEI, ni ciljnih vrednosti EU glede pokritosti, ki bi se specifično nanašale nanje. Od leta 2014 se število priključkov podjetij EU na hitre ali ultrahitre širokopolasovne povezave stalno povečuje. Vendar je konec leta 2019 50 % podjetij še vedno imelo priključek na širokopolasovno hitrost, nižjo od 30 Mb/s (glej *slika 10*). V letu 2019 je imelo 80 % velikih podjetij priključek na širokopolasovno povezavo s hitrostjo najmanj 30 Mb/s, delež MSP s takšnim priključkom pa je bil le 46-odstoten⁴⁷. Kot je prikazano na *sliki 11*, je povprečen delež podjetij EU s priključkom na ultrahitro širokopolasovno povezavo (> 100 Mb/s) podoben deležu gospodinjstev, vendar se počasneje povečuje.

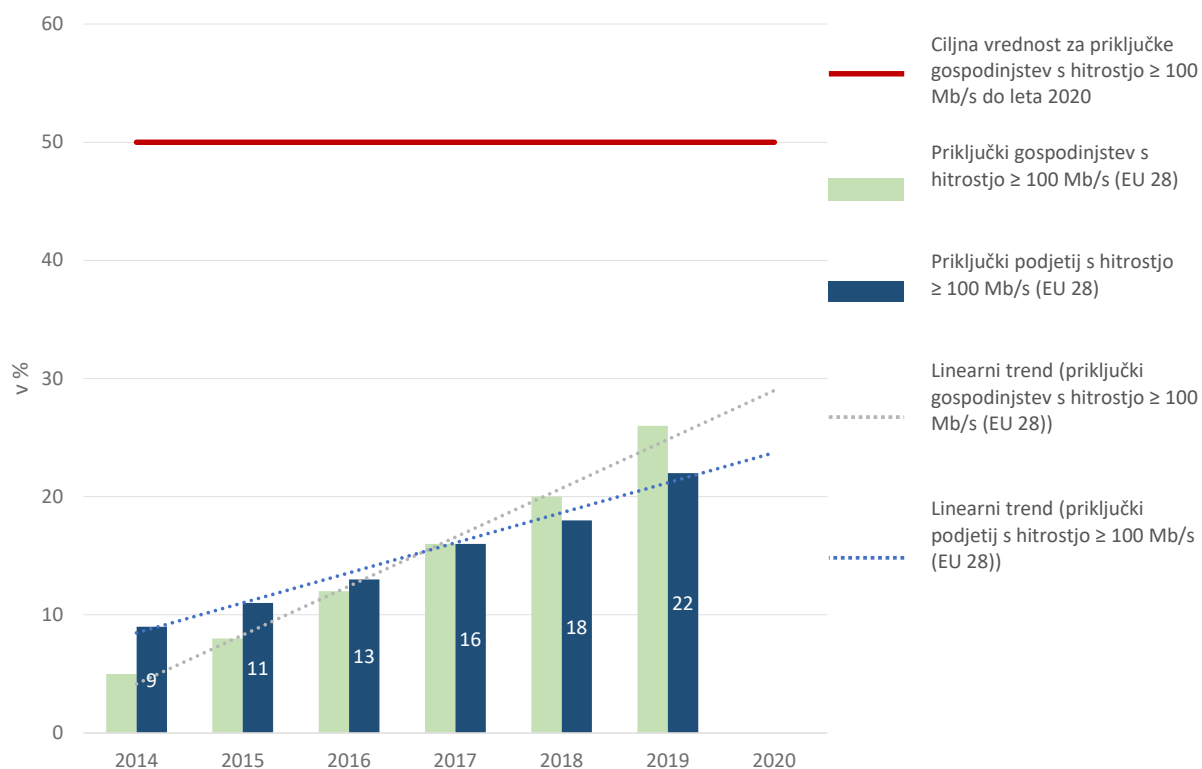
Slika 10 – Delež podjetij EU s priključkom na širokopolasovne povezave

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata

⁴⁷ Eurostat (isoc_ci_it_en2).

Slika 11 – Delež podjetij in gospodinjstev EU s priključkom na ultrahitro širokopasovne internetne povezave

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata in indeksa DESI za leto 2020 (za priključke gospodinjstev)

Zaključki in priporočila

79 Pobuda DEI je temeljila na nezavezujoči zakonodaji, njen cilj pa je bil okrepiti konkurenčnost industrije EU z digitalnimi inovacijami. Kljub temu, da si je Komisija pri izvajanju pobude DEI prizadevala podpirati nacionalne organe in vozlišča za digitalne inovacije, je bil napredek pri razvoju in izvajanju nacionalnih strategij za digitalizacijo ter vzpostavitvi vozlišč za digitalne inovacije v nekaterih državah članicah omejen.

80 Strategija Komisije za podporo digitalizacije evropske industrije je imela dobro podlago, države članice pa so jo podpirale, vendar v okviru pobude niso bili določeni načrtovani izidi ter ustrezni kazalniki rezultatov in ciljne vrednosti. To Komisiji in državam članica otežuje, da bi sprejemale informirane odločitve in bolje usmerjale svoje dejavnosti. Komisija je izvajala več dejavnosti, da bi državam članicam zagotovila smernice, vendar jih ni spodbujala k temu, da bi za pobudo dodeljevale sredstva iz skladov ESI. Ni znano, koliko bo znašalo skupno financiranje, potrebno za vzpostavitev in ohranjanje okvira za podporo digitalizacije industrije EU. V večini državah članic, ki jih je Sodišče obiskalo, je bil učinek podpornih dejavnosti, ki jih je izvajala Komisija, omejen (odstavki [24](#) do [40](#)).

Priporočili 1 in 2 – Državam članicam zagotoviti podporo pri opredelitvi njihovih vrzeli v financiranju in jih opozoriti na razpoložljiva sredstva EU

- (1) Komisija naj državam članicam zagotavlja podporo pri opredeljevanju njihovih vrzeli v financiranju v zvezi z digitalizacijo industrije, na primer v okviru relevantnega omogočitenega pogoja v zvezi s strategijami za pametno specializacijo za obdobje 2021–2027.

Časovni okvir: za programsko obdobje 2021–2027.

- (2) Komisija naj relevantne organe bolje seznanj s ključnimi sredstvi EU, ki so na voljo za izvajanje pobude DEI, ter potencialnimi zahtevami za sofinanciranje.

Časovni okvir: 30. junij 2021.

81 Komisija in države članice ne morejo v celoti oceniti napredka pobude DEI. Pobuda se podpira v okviru programa Obzorje 2020, razpisi, ki so bili od leta 2016 objavljeni in načrtovani v okviru tega programa, pa so skladni z zneski, opredeljenimi v sporočilu o pobudi DEI. Sodišče je v vseh programih sklada ESRR, ki jih je pregledalo,

odkrilo ukrepe, s katerimi bi se lahko podpiralo izvajanje pobude DEI. Kljub temu v zvezi s skladi ESI ni bilo pravne zahteve, v skladu s katero bi države članice morale spremljati projekte, povezane s pobudo DEI. Zato se z ureditvami za zbiranje podatkov v večini držav članic ne zajemajo informacije o pobudi DEI, kar preprečuje spremljanje na ravni držav članic in EU. Po mnenju Komisije je za natančno ugotovitev izvedenih naložb potreben bolj strukturiran pristop držav članic. Zaradi tega Komisija težko pridobi te informacije, da bi ocenila obseg naložb v primerjavi z načrti iz prvotnega sporočila o pobudi DEI (odstavki 42 do 49).

Priporočili 3 in 4 – Izboljšati spremljanje pobude DEI z določitvijo ustreznih kazalnikov rezultatov in sledenjem porabe

- (3) Komisija naj v sodelovanju z državami članicami zagotovi, da je vzpostavljen sistem za spremljanje porabe sredstev EU v okviru deljenega upravljanja za pomembne pobude, ki se začnejo izvajati po začetku programskega obdobja, če Komisija oceni, da je takšna prilagoditev potrebna.

Časovni okvir: 31. december 2021.

- (4) Komisija naj v sodelovanju z državami članicami razjasni načrtovane izide pobude DEI, in sicer z določitvijo skupnih kazalnikov rezultatov in ciljnih vrednosti za oceno izvajanja v državah članicah in na ravni EU.

Časovni okvir: 30. junij 2021.

82 Vozlišča za digitalne inovacije so ključni koncept pobude DEI, Komisija pa že od začetka pobude izvaja več dejavnosti, namenjenih podpiranju vozlišč pri njihovi vzpostavitvi in operacijah. Vendar so bile dejavnosti v državah članicah omejene. V državah članicah, ki jih je Sodišče obiskalo, so vozlišča za digitalne inovacije v štirih letih od začetka izvajanja pobude DEI le omejeno uporabljala financiranje EU, poleg tega pa je Sodišče odkrilo primere neusklajenih pristopov. Razen dejavnosti, ki se financirajo v okviru programa Obzorje 2020, na ravni EU še ni podrobnega okvira za spremljanje vozlišč za digitalne inovacije. Glede na razpoložljive informacije je bila podpora digitalizacije podjetij omejena. Komisija je za obdobje 2021–2027 predlagala nov program za digitalno Evropo, v katerem so opisana merila za države članice pri izbiri evropskih vozlišč za digitalne inovacije in merila za spremljanje njihovih dejavnosti, če ta vozlišča prejemajo podporo v okviru tega programa. Junija 2020 je bil ta predlagani program še vedno v fazi obravnave (odstavki 52 do 64).

Priporočila 5 do 7 – Opredeliti, uskladiti in sprejeti okvir za mrežo evropskih vozlišč za digitalne inovacije, ki zajema vse evropske regije

Komisija naj usklajeno z državami članicami:

- (5) sprejme merila za izbiro organizacij, ki jih imenujejo nacionalni organi in ki bodo priznane kot evropska vozlišča za digitalne inovacije;

Časovni okvir: 31. december 2020.

- (6) opredeli minimalne storitve, ki jih morajo ponujati vsa evropska vozlišča za digitalne inovacije, vključno z izložki in rezultati;

Časovni okvir: 31. december 2020.

- (7) razvije skladen okvir za spremljanje izločkov in rezultatov dejavnosti evropskih vozlišč za digitalne inovacije, ki naj bo obvezen za vozlišča, ki prejemajo sredstva EU.

Časovni okvir: 30. junij 2021.

83 Komisija je še naprej sprejemala ustrezne ukrepe, da bi zagotovila ustrezen pravni okvir za obravnavo vse zakonodaje, opredeljene v sporočilu o pobudi DEI. Za digitalizacijo industrije so bistvene tudi dobre ravni širokopasovne povezljivosti, zlasti po izbruhu pandemije koronavirusa v letu 2020. Ciljne vrednosti strategije Evropa 2020 bodo dosežene le v nekaj državah članicah, doseganje ciljnih vrednosti strategije EU za gigabitno družbo do leta 2025 pa bo še večji izziv. Za digitalizacijo industrije v EU je ključna povezljivost podjetij. V letu 2019 je imelo 80 % velikih podjetij priključek na širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 30 Mb/s, delež MSP s takšnim priključkom pa je bil le 46-odstoten (odstavki [66](#) do [78](#)).

Priporočili 8 in 9 – Sprejeti nadaljnje ukrepe za podporo pri doseganju ustreznih ravni širokopasovne povezljivosti

- (8) Komisija naj dokončna in objavi svoje smernice za naložbe v širokopasovne povezave visokih hitrosti z naslovom *Guide to High-Speed Broadband Investment*, vključno z dodatnimi informacijami o dodeljevanju pomoči na področjih, na katerih delujejo zasebni ponudniki, zlasti v zvezi s ciljnimi vrednostmi glede hitrosti 100 Mb/s in strategije za gigabitno družbo, ter spodbuja ozaveščanje o njih v državah članicah.

Časovni okvir: 31. december 2020, odvisno od datuma zaključka razprav o večletnem finančnem okviru.

- (9) Komisija naj v dogovoru z državami članicami prilagodi in okrepi svoj okvir za spremljanje doseganja ciljnih vrednosti strategije za gigabitno družbo, ki jih je treba doseči do leta 2025, in za poročanje o njih.

Časovni okvir: 31. december 2021.

To poročilo je sprejel senat II, ki ga vodi članica Evropskega računskega sodišča Iliana Ivanova, v Luxembourgju na zasedanju 15. julija 2020.

Za Evropsko računsko sodišče

Klaus-Heiner Lehne
Predsednik

Priloge

Priloga I – Stebri pobude DEI

01 Cilj prvega stebra (evropska platforma nacionalnih pobud za digitalizacijo industrije) je usklajevanje različnih nacionalnih in regionalnih pobud za digitalizacijo industrije po vsej Evropi. Komisija je marca 2017 vzpostavila okvir upravljanja, s katerim želi (i) omogočiti lažje usklajevanje pobud na ravni EU in nacionalnih pobud na področju digitalizacije, (ii) pritegniti deležnike in sredstva v celotni verigi vrednosti za ukrepe, katerih cilj je vzpostaviti enotni digitalni trg, pri čemer se bo oprla na obstoječe dialoge, v katerih sodeluje več deležnikov, in (iii) izmenjati najboljše prakse.

02 Drugi in tretji steber zajemata spodbujanje digitalnih inovacij v vseh sektorjih, in sicer:

- o drugi steber (digitalne inovacije za vse: vozlišča za digitalne inovacije) naj bi pomagal podjetjem izkoristiti digitalne priložnosti. Vozlišča za digitalne inovacije lahko pomagajo podjetjem (zlasti manjšim in zagonskim), da z digitalnimi inovacijami izboljšajo svoje poslovanje, proizvodne procese, proizvode in storitve. Namen Komisije je bil ustvariti vozlišča za digitalne inovacije, ki bi bila povezana z obstoječimi zasebnimi ali javnimi strokovnimi centri⁴⁸ (npr. univerzitetnimi oddelki) po vsej Evropi, tretji steber (digitalne inovacije za vse: krepitev vodilne vloge prek partnerstev in industrijskih platform) je namenjen zagotavljanju ponudbe digitalnih inovacij in standardizacije. Komisija je nameravala podpreti javno-zasebna partnerstva in industrijske platforme pri razvoju gradnikov prihodnje digitalne tehnologije. V ta namen je v okviru programa EU Obzorje 2020 ustanovila javno-zasebna partnerstva in skupna podjetja na področju ključnih digitalnih tehnologij, kot so 5G, velepodatki, visokozmogljivostno računalništvo, kibernetna varnost, fotonika, robotika ter elektronske komponente in sistemi.

03 Komisija je v okviru četrtega stebra (regulativni okvir, primeren za digitalno dobo) načrtovala oceniti potrebo po posodobitvi regulativnega okvira, in sicer glede na to, ali je primeren za digitalno dobo. Deležniki so izrazili potrebo po nadaljnji pojasnitvi vidikov (i) lastništva in uporabe podatkov, ustvarjenih v industrijskem okolju, (ii) samostojno delujočih sistemov in (iii) nevgrajene programske opreme.

⁴⁸ Strokovni centri so skupni subjekti, ki zaposlujejo visoko usposobljene raziskovalce in zagotavljajo usmerjene strateške raziskave, ki koristijo industriji.

04 Peti steber (priprava Evropejcev na digitalno prihodnost) se nanaša na pobude Komisije, s katerimi se podpirajo digitalno izobraževanje ter znanja in spretnosti, katerih namen je pripraviti Evropejce na digitalno prihodnost. To zajema:

- o koalicijo za digitalno pismenost in delovna mesta⁴⁹, ki je bila vzpostavljena 1. decembra 2016 kot eden od ključnih ukrepov novega programa znanj in spretnosti za Evropo, ki ga je pripravila Komisija⁵⁰,
- o pobudo za prakse *Digital Opportunity*⁵¹, ki je financirana s sredstvi v višini 10 milijonov EUR iz programa Obzorje 2020, in
- o sprejetje akcijskega načrta za digitalno izobraževanje⁵², s katerim naj bi se podprl razvoj digitalnih kompetenc, potrebnih za življenje in delo v času hitrih digitalnih sprememb.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>.

⁵⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Novi program znanj in spretnosti za Evropo – Z roko v roki za večji človeški kapital, zaposljivost in konkurenčnost, COM(2016) 381 final.

⁵¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-opportunity-traineeships-boosting-digital-skills-job>.

⁵² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o akcijskem načrtu za digitalno izobraževanje, COM(2018) 22 final.

Priloga II – Pregledani projekti

Država članica	Vir financiranja	Opis projekta	Skupni znesek		Prispevek EU	
			načrtovan (v EUR)	dejanski (v EUR)	načrtovan (v EUR)	dejanski (v EUR)
Nemčija	OP 2014DE16RFOP003	Projekt, ki ga je izvajal center za digitalna omrežja in katerega namen je bil z digitalizacijo in mreženjem procesov za ustvarjanje vrednosti razviti in zagotoviti v povpraševanje usmerjene storitve za inovacije v industriji in proizvodnji.	1 405 010	1 399 986	702 505	699 993
Nemčija	OP 2014DE16RFOP007	Projekt je zajemal gradnjo centra tehnologije in strokovnega znanja za boljše podpiranje bodočega trga upravičenca. Namen tega centra je omogočiti izdelavo novih proizvodov ter skrajšati čas za načrtovanje in proizvodnjo, zlasti za avtomobilsko industrijo, pa tudi za svetovne inovacije, kot sta industrija 4.0 ali roboti, namenjeni delu z ljudmi.	6 506 100	6 972 959	650 600	650 600
Nemčija	OP 2014DE16RFOP007	Splošni cilj upravičenca je bil podpreti MSP v skladu s konceptom nadzorovanega svetovanja. Cilj projekta je bil zagotoviti 2 484 svetovalnih dni za skupno 339 MSP.	2 504 182	2 568 848	1 252 090	1 074 982 Stanje na dan 31. 12. 2019

Madžarska	OP 2014HU16M0OP001	Projekt je bil namenjen uvedbi integriranega poslovnega sistema umetne inteligence, ki uporablja tipala v proizvodnih orodjih in strojih ter shranjuje zbrane podatke, ki jih je mogoče uporabiti za različne analize. Cilj je bil izboljšati avtomatizacijo procesov in kakovost končnih proizvodov.	749 376 ⁵³	Projekt v času revizijskega obiska ni bil dokončan.	299 750	74 937 Stanje na dan 31. 12. 2019
Madžarska	OP 2014TC16RFTN003	V okviru tega projekta je 11 partnerskih organizacij iz šestih držav razvijalo in uporabljalo orodja ali storitve za transnacionalno upravljanje inovacij in prenos tehnologije, in sicer za spodbujanje sodelovanja v Srednji Evropi. Eden od posrednih izidov tega projekta je bila vzpostavitev vozlišča za digitalne inovacije.	1 713 132	1 705 012	Ni informacij (stopnja sofinanciranja se med projektnimi partnerji razlikuje (80–85 %))	Ni informacij (stopnja sofinanciranja se med projektnimi partnerji razlikuje (80–85 %))
Poljska	2014PL16RFOP001	Namen projekta je bil podpreti razvoj inovativnih zagonskih podjetij, in sicer v sodelovanju z izkušenimi podjetji (srednje velikimi in velikimi podjetji) – prejemniki tehnoloških inovacij (na področjih, ki so vključevala industrijo 4.0, npr. internet stvari, razširjeno resničnost in umetno inteligenco). Cilj je bil (v treh krogih) razširiti 38 zagonskih podjetij in do leta 2022 razviti osem tehnoloških inovacij, pripravljenih za uporabo.	2 783 371 ⁵⁴	Projekt v času revizijskega obiska projekt ni bil dokončan.	2 469 717	17 434 Stanje maja 2019

⁵³ Referenčni menjalni tečaj ECB za euro na dan 8. novembra 2019.

⁵⁴ Referenčni menjalni tečaj ECB za euro na dan 27. junija 2019 (4,2515).

Poljska	2014PL16RFOP001	Namen tega projekta je bilo raziskovanje inovativnih rešitev za digitalizacijo proizvodov in proizvodnih procesov srednje velikih podjetij.	78 149 ⁵⁵	78 149	44 475	33 356
Portugalska	OP 2014PT16M3OP001	S tem naložbenim projektom je upravičenec nameraval spremeniti obrate podjetja in pridobiti novo opremo, da bi z naložbami v avtomatizacijo/robotizacijo povečal proizvodno zmogljivost in izboljšal celotni proizvodni proces podjetja.	3 767 500	2 947 841	2 810 625	1 973 875
Portugalska	OP 2014PT16M2OP001	Cilj tega projekta je bila ustanovitev novega in sodobnega industrijskega obrata, ki vključuje načela industrije 4.0 in ustvarja infrastrukturo za proizvodnjo sodobnega in inovativno oblikovanega pohištva za nov nacionalni profil potrošnikov ter za španski in severnoafriški trg.	975 926	879 818	471 252	424 843

Vir: organi upravljanja

⁵⁵ Referenčni menjalni tečaj ECB za euro na dan 28. junija 2019 (4,2496).

Priloga III – Časovnica priporočil za posamezne države, relevantnih za pobudo DEI

Države članice EU (stanje na dan 31. 12. 2019)	2016	2017	2018	2019	2020
Belgija	✓	✓	-	✓	✓
Bolgarija	-	-	✓	✓	✓
Češka	-	-	✓	✓	✓
Danska	✓	-	✓	✓	✓
Nemčija	✓	✓	✓	✓	✓
Estonija	✓	✓	✓	✓	✓
Irska	-	✓	✓	✓	✓
Grčija ¹	-	-	-	✓	✓
Španija	✓	✓	✓	✓	✓
Francija	✓	✓	✓	✓	✓
Hrvaška	-	-	-	✓	✓
Italija	-	-	✓	✓	✓
Ciper	-	-	-	✓	✓
Latvija	✓	-	-	✓	✓
Litva	✓	✓	✓	✓	✓
Luksemburg	✓	✓	✓	✓	✓
Madžarska	-	-	-	✓	✓
Malta	-	-	-	✓	✓
Nizozemska	-	-	✓	✓	✓
Avstrija	-	✓	✓	✓	✓
Poljska	-	-	✓	✓	✓
Portugalska	-	✓	✓	✓	✓
Romunija	-	-	✓	✓	✓
Slovenija	-	-	-	✓	✓
Slovaška	-	-	✓	✓	✓
Finska	-	-	-	✓	✓
Švedska	-	-	-	✓	✓
Združeno kraljestvo	-	-	-	✓	✓

¹ Grčija v obdobju 2016–2018 ni prejela priporočil za posamezno državo, saj se je v zvezi z njo izvajal program za ekonomsko prilagoditev.

✓	Priporočila za posamezno državo, neposredno povezana s pobudo DEI (npr. glede digitalizacije industrije, digitalnih spretnosti in znanja in/ali digitalnih infrastruktur)
✓	Priporočila za posamezno državo, ki se posredno nanašajo na pobudo DEI (npr. v zvezi z inovacijami)
-	Priporočila za posamezno državo, ki niso povezana s pobudo DEI

Vir: analiza Evropskega računskega sodišča na podlagi priporočil za posamezne države

Priloga IV – V katalogu registrirana vozlišča za digitalne inovacije

Država članica	Deluje v celoti	V fazi priprave	Skupno
Belgija	15	14	29
Bolgarija		4	4
Češka	7	3	10
Danska	6	3	9
Nemčija	29	26	55
Estonija	4	2	6
Irska	6	6	12
Grčija	9	5	14
Španija	51	18	69
Francija	24	22	46
Hrvaška	7	4	11
Italija	38	16	54
Ciper	1	2	3
Latvija	3	1	4
Litva	14	1	15
Luksemburg	1	4	5
Madžarska	7	2	9
Malta		2	2
Nizozemska	23	18	41
Avstrija	7	5	12
Poljska	6	7	13
Portugalska	5	2	7
Romunija	4	2	6
Slovenija	9		9
Slovaška		3	3
Finska	13	4	17
Švedska	7	6	13
Združeno kraljestvo	13	7	20
EU-28	309	189	498

Vir: katalog vozlišč za digitalne inovacije (stanje konec leta 2019)

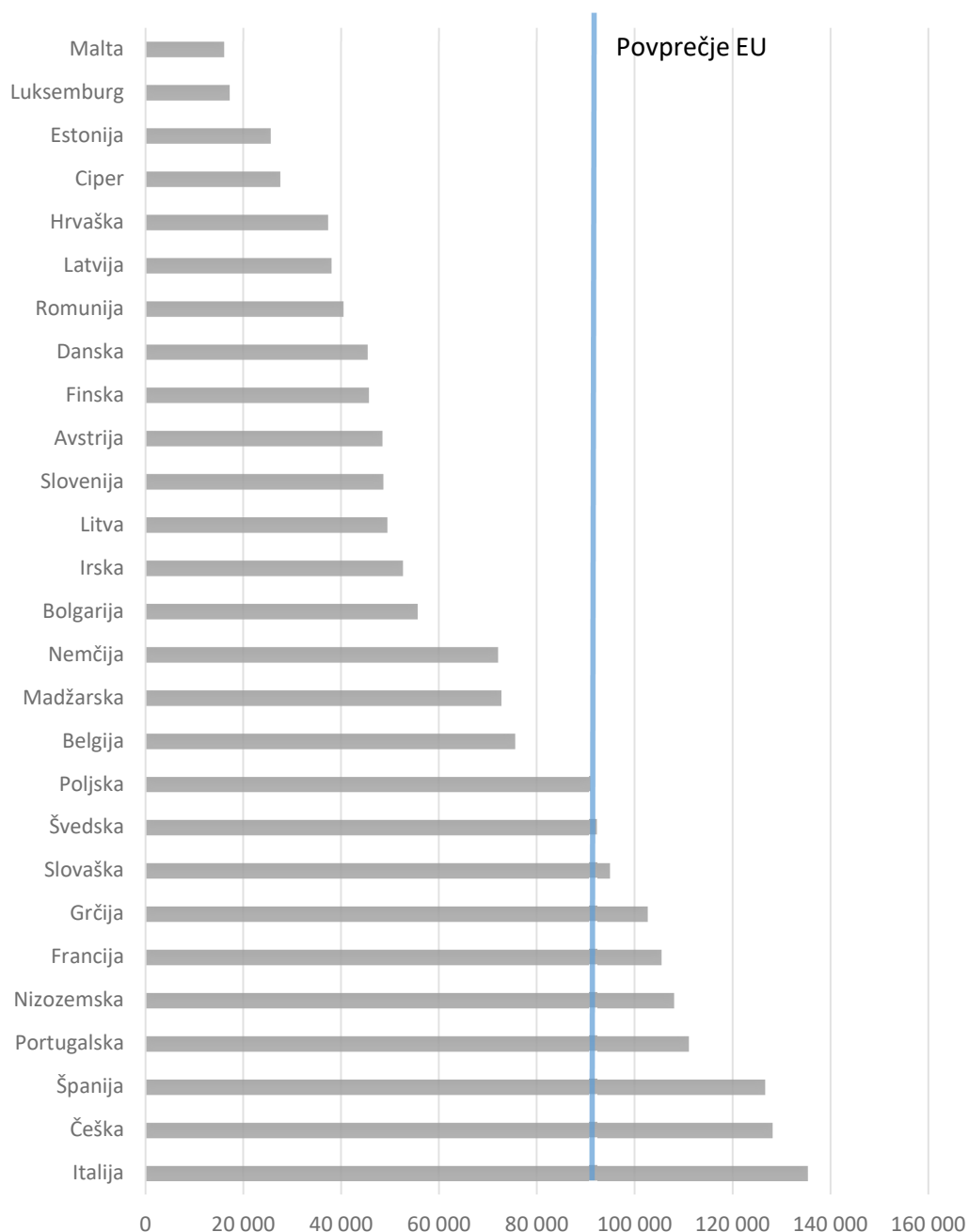
Priloga V – Predlagano število vozlišč za digitalne inovacije, ki bi jih države članice morale imenovati

Države članice (stanje marca 2020)	Min. št. vozlišč za digitalne inovacije	Maks. priporočeno št. vozlišč za digitalne inovacije
Belgija	4	8
Bolgarija	3	6
Češka	4	8
Danska	3	5
Nemčija	18	35
Estonija	1	3
Irska	2	5
Grčija	4	8
Španija	11	22
Francija	14	29
Hrvaška	2	4
Italija	14	28
Ciper	1	2
Latvija	1	3
Litva	2	4
Luksemburg	1	2
Madžarska	4	8
Malta	1	2
Nizozemska	5	11
Avstrija	3	7
Poljska	9	19
Portugalska	4	8
Romunija	6	12
Slovenija	1	3
Slovaška	3	5
Finska	3	5
Švedska	4	8
EU skupaj	128	260

Vir: *European Digital Innovation Hubs in Digital Europe Programme*, osnutek delovnega dokumenta, 30. marec 2020

V EU je približno 23 milijonov MSP⁵⁶. Če bi vse države članice imenovala maksimalno število vozlišč za digitalne inovacije, ki se bodo financirala iz programa za digitalno Evropo, bi to v teoriji pomenilo eno vozlišče za digitalne inovacije na približno 88 000 MSP. Vendar se za tem povprečjem skrivajo velike razlike med državami članicami.

Razmerje med MSP in maksimalnim priporočenim številom vozlišč za digitalne inovacije

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz informativnih pregledov dokumenta „Small Business Act“ za Evropo in na podlagi delovnega dokumenta Komisije za vozlišča za digitalne inovacije z dne 30. marca 2020

⁵⁶ Annual report on European SMEs 2018/2019, ISBN 978-92-9202-641-7.

Glosar, kratice in okrajšave

Aditivna proizvodnja: računalniško voden proces za izdelavo tridimenzionalnih predmetov z odlaganjem materialov, običajno v plasteh (znan tudi pod imenom 3D-tiskanje).

DIHELP: je bil program mentorstva *Digital Innovation Hub Enhanced-Learning Programme*, v okviru katerega se je devet mesecev podpiralo 30 vozlišč za digitalne inovacije, in sicer za razvoj in/ali razširitev njihovih dejavnosti.

Evropski sklad za strateške naložbe (sklad EFSI): mehanizem za podporo naložbam, ki sta ga vzpostavili Evropska investicijska banka (EIB) in Komisija v okviru naložbenega načrta za Evropo zaradi spodbujanja zasebnih naložb v projekte strateškega pomena za EU.

Evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI): sklade ESI sestavlja pet ločenih skladov, katerih cilj je zmanjšati regionalna neravnovesja v Evropski uniji, njihovi okviri politik pa so določeni za sedemletno proračunsko obdobje večletnega finančnega okvira. Ti skladi so Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), Kohezijski sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) ter Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

I4MS: pobuda za inovacije na področju informacijske in komunikacijske tehnologije za proizvodna MSP je program, ki ga spodbuja Evropska komisija za razširitev digitalnih inovacij v proizvodih MSP v Evropi.

Internet stvari: distribuirano omrežje, v katerem so povezani fizični predmeti, ki lahko zaznavajo svoje okolje in se nanj odzivajo ter komunicirajo med seboj in z drugimi stroji ali računalniki.

Izid: sprememba, ki izhaja iz izvedbe intervencije in je običajno povezana s cilji te intervencije. Izidi zajemajo rezultate in učinke ter so lahko pričakovani ali nepričakovani, pozitivni ali negativni (npr. nova avtocesta, s katero se v regijo privabljajo vlagatelji, ki pa na območjih, po katerih poteka, povzroča nesprejemljive ravni onesnaževanja).

Kibernetska varnost: varnost kibernetskega prostora, pri čemer se kibernetski prostor nanaša na niz povezav in razmerij med predmeti, ki so dostopni prek splošnega telekomunikacijskega omrežja, in na niz predmetov samih, in sicer vmesnikov, ki omogočajo njihovo daljinsko upravljanje, dostop do podatkov na daljavo ali njihovo sodelovanje pri kontrolnih ukrepih v tem kibernetskem prostoru.

Kibernetsko-fizični sistem: sistem, pri katerem sta njegov računalniški in fizični element tesno povezana in usklajena ter ki se v literaturi imenuje tudi industrijski internet stvari.

Mala in srednja podjetja (MSP): Opredelitev velikosti, ki se uporablja za gospodarske družbe in druge organizacije in temelji na številu zaposlenih in nekaterih finančnih merilih. Mala podjetja imajo manj kot 50 zaposlenih ter promet ali bilančno vsoto, ki ne presega 10 milijonov EUR. Srednja podjetja imajo manj kot 250 zaposlenih ter promet, ki ne presega 50 milijonov EUR, ali bilančno vsoto, ki ne presega 43 milijonov EUR.

Operativni program: program, v katerem so določeni prioritete in specifični cilji države članice ter v katerem je opisano, kako se bo financiranje (sofinanciranje EU ter nacionalno javno in zasebno sofinanciranje) v danem obdobju (običajno v sedmih letih) uporabilo za financiranje projektov. Projekti v operativnem programu morajo prispevati k doseganju danega števila ciljev, določenih na ravni EU za prednostne osi operativnih programov. Operativni program se lahko financira iz sklada ESRR, Kohezijskega sklada in/ali sklada ESS. Pripravi ga država članica, preden pa so mogoča plačila iz proračuna EU, ga mora odobriti Komisija. Programe je mogoče v programskem obdobju spremeniti le, če se s tem strinjata obe strani.

Pametne tovarne: projekt *Smart Factories in new EU Member States*, ki ga za Evropski parlament upravlja Generalni direktorat Evropske komisije za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo, se je začel izvajati maja 2017. V kontekstu pobude DEI naj bi se z njim prispevalo k prizadevanjem za vzpostavitev mreže vozlišč za digitalne inovacije v Evropi.

Pobuda DEI: pobuda za digitalizacijo evropske industrije.

Povezovanja sistemov: postopek ali faza povezovanja različnih podsistemov ali komponent v en velik sistem.

Priporočila za posamezne države: dokumenti, ki jih pripravi Evropska komisija za vsako posamezno državo. Vsebujejo analizo gospodarskih razmer v državi ter priporočila za ukrepe, ki bi jih ta morala sprejeti v obdobju 12–18 mesecev.

Računalništvo v oblaku: shranjevanje podatkov in programov ter dostopanje do njih na spletu namesto na osebem računalniku ali omrežju podjetja. To pomeni, da uporabnikom ni treba vlagati v lastno infrastrukturo. Shranjevanje in obdelava se izvajata v oblaku in ne v prostorih uporabnika ali na njegovih napravah.

Robotika: zasnova, konstrukcija, delovanje in uporaba robotov ter računalniških sistemov za njihov nadzor. Je hitro razvijajoč se trg, na katerega vse bolj vpliva razvoj novih in izboljšanih proizvodov na različnih področjih, kot so proizvodnja, iskanje in reševanje ter evakuacija, inšpekcija in spremljanje, kirurgija in zdravstveno varstvo, domovi in avtomobili, prevoz in logistika, kmetijstvo ter številna druga.

SAE: cilj pobude *Smart Anything Everywhere* je SMP, zagonskim podjetjem in podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo omogočiti, da svoje proizvode in storitve izboljšajo z vključevanjem inovativnih digitalnih tehnologij.

Umetna inteligenca: simulacija človeške inteligence s stroji.

Velepodatki in analitika: velepodatki se nanašajo na velike količine podatkov, ki jih zelo hitro proizvede veliko število različnih virov. Za zagotovitev uvida v procese in vedenje ljudi jih je mogoče prenašati, zbirati, združevati in analizirati. Z velepodatki in analitiko se lahko ugotovi povečanje učinkovitosti, ki jo je mogoče doseči v zelo različnih sektorjih, poleg tega pa lahko analitika in velepodatki privedejo do inovativnih novih proizvodov in storitev, večje konkurenčnosti in gospodarske rast.

Visokozmogljivostno računalništvo: računalništvo, ki se izvaja kot gruča več procesorjev, povezanih prek hitrih komunikacijskih vodov in programske opreme za gruče. Računalniško visoko zmogljive e-infrastrukture omogočajo obravnavanje podatkovno intenzivnih in kompleksnih izzivov sodobne znanosti in industrije z novimi računalniškimi in simulacijskimi zmogljivostmi.

5G: omrežja 5G pomenijo sklop vseh relevantnih elementov omrežne infrastrukture za mobilno in brezžično komunikacijsko tehnologijo, ki se uporabljajo za povezljivost in storitve z dodano vrednostjo, z značilnostmi naprednega delovanja, kot so zelo velika hitrost prenosa podatkov in zmogljivost, komunikacije z nizko stopnjo zakasnitve, ultravisoka stopnja zanesljivosti ali podpiranje številnih povezanih naprav. Ta omrežja vključujejo podedovane omrežne elemente, ki temeljijo na prejšnjih generacijah mobilne in brezžične komunikacijske tehnologije, kot sta 4G ali 3G, ter jih je treba razumeti kot omrežja, ki vključujejo vse relevantne dele omrežja.

KONČNI ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA POSEBNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

„DIGITALIZACIJA EVROPSKE INDUSTRIJE: AMBICIOZNA POBUDA, KATERE USPEH JE ODVIŠEN OD TRAJNE ZAVEZE EU, VLAD IN PODJETIJ“

POVZETEK

I. Predsednica U. Von der Leyen je jasno opisala prednostne naloge za vzpostavitev vodilnega položaja Evrope na področju digitalizacije, tehnologije in industrije, da bi se zagotovila njena tehnološka neodvisnost in okrepljen njen enotni trg. Konkurenčnost evropske industrije je odvisna od njene zmožnosti upravljanja prehoda na digitalizacijo in inovacije ter od njene trajnosti.

Digitalna preobrazba je zato v središču trenutnih ukrepov politike Evropske komisije. Digitalizacija gospodarstva se je ob zadnji krizi izkazala za še toliko pomembnejšo, saj je z digitaliziranimi načini dela omogočila novo normalno stanje.

Komisija je že pred to krizo predlagala več ukrepov za vzpostavitev vodilnega položaja na področju digitalizacije, predvsem s pobudo za digitalizacijo evropske industrije.

II. Cilj tretjega stebra strategije za enotni digitalni trg, sprejete leta 2015, je „čim boljše izkoriščenje potenciala za rast digitalnega gospodarstva“. Manj kot leto pozneje je Komisija predlagala pobudo za digitalizacijo evropske industrije, da bi se izkoristile prednosti ustvarjanja dodane vrednosti z digitalnimi inovacijami v proizvodih, postopkih in poslovnih modelih podjetij v vseh sektorjih, ki so v nadaljnjem besedilu navedeni kot „industrija“.

S temi ukrepi se opredeljujejo pomembne naložbe ter spodbujajo digitalne raziskave in inovacije, vsa podjetja v EU pa se spodbujajo k digitaliziranemu načinu dela, pri čemer se v okviru programa Obzorje 2020 uvajajo projekti vozlišč za digitalne inovacije, pa tudi digitalna znanja in spretnosti ter prilagajanje regulativnega okvira za evropski enotni digitalni trg.

Vodilni položaj na področju digitalne industrije je mogoče doseči le s skupnimi močmi, in sicer z razvojem sodelovanja številnih akterjev pri strateških tehnologijah in vrednostnih verigah. Na podlagi sporočila o pobudi DEI se je Komisija lahko hitro povezala z državami članicami in zasebnim sektorjem, da bi skupaj obravnavali digitalizacijo gospodarstva EU. Pobuda DEI temelji na drugih pobudah Komisije, katerih cilj je vzpostaviti vrhunske omrežne infrastrukture, kot je gigabitna družba.

V predlaganih programih za obdobje 2021–2027, kot sta Obzorje Evropa ali program za digitalno Evropo, ter v delovnem programu Komisije za leto 2020 je jasno navedeno, da se bodo ta prizadevanja ustrezno uresničevala v sodelovanju z državami članicami, industrijo in akademskimi ustanovami. Pristop, uporabljen v letu 2016, je dejansko temeljil na zmožnosti vseh deležnikov, da se na pozitiven in zaupanja vreden način hitro vključijo v sodelovanje s Komisijo.

IV. Globalni cilj pobude DEI, tj. *okrepiti konkurenčnost EU na področju digitalnih tehnologij in omogočiti, da bodo vsa podjetja v Evropi, ne glede na velikost, sektor in kraj sedeža, lahko v celoti izkoristila digitalne inovacije, da bi oblikovala proizvode višje vrednosti, izboljšala svoje postopke in prilagodila svoje poslovne modele*, zagotavlja krovni okvir. Predlagani so bili tudi konkretni cilji in ukrepi za mobilizacijo skoraj 50 milijard EUR javnih in zasebnih naložb v naslednjih petih letih, pregled in po potrebi prilagoditev zakonodajnega okvira, ter okrepitev usklajevanja prizadevanj za znanja in spretnosti ter kakovostna delovna mesta v digitalni dobi.

Komisija je te naložbe predlagala kot odskočno desko za zagotovitev vpliva na razvoj in uvajanje digitalnih inovacij po vsej EU. Z njimi se je podprlo ozaveščanje o vodilnem položaju Evrope na

področju digitalizacije in od takrat so ključne pri krepitvi digitalnih prednostnih nalog, zlasti v več programih. Izrecno je predlagala tudi, naj se v okviru programa za digitalno Evropo razvije evropska digitalna zmogljivost.

Da bi Komisija države članice spodbudila k naložbam v digitalizacijo, je sprejela tudi posebne ukrepe, pri čemer je zlasti zagotovila informacijske portale in tehnično pomoč, ter državam članicam na različnih ravneh predložila dokumente s smernicami. To velja zlasti za delovanje vozlišč za digitalne inovacije ali spodbujanje regij brez takih vozlišč, da bi se vključile in vlagale prek programov mentorstva, ki jih podpira Evropski parlament. Kar zadeva sklade ESI, je več ciljev za digitalizacijo družbe in gospodarstva vključenih v naložbene prednostne naloge temeljnih aktov za obdobje 2014–2020, pri čemer so ti cilji v predlogih za obdobje 2021–2027 še okrepljeni.

Komisija tudi ocenjuje, da so podporne dejavnosti vse bolj vplivale na to, da so države članice sprejele nacionalne pobude ali ukrepe za digitalizacijo in pripravile kandidate za evropska vozlišča za digitalne inovacije kljub omejitvam pravno nezavezujočega pristopa.

V. Poleg obstoječega indeksa digitalnega gospodarstva in družbe, ki je bil uveden leta 2014, je Komisija v tesnem sodelovanju z državami članicami začela namenske raziskave za spremljanje, da bi ocenila napredek nacionalnih pobud za digitalizacijo. Ne glede na to, da obstoječi sistem spremljanja ne zagotavlja celovitega in popolnoma natančnega spremljanja, je Komisija lahko prišla do ocene izvedenih pomembnih javnih in zasebnih naložb v EU, čeprav ni imela pravne podlage za to, da bi zahtevala nacionalna poročila.

Komisija meni, da regulativni okvir evropskih strukturnih in investicijskih skladov (v nadaljnjem besedilu: skladi ESI) vključuje učinkovito in uravnoteženo spremljanje. Zahteve glede spremljanja in poročanja v zvezi s skladi ESI so določene v zadevnih temeljnih aktih in se ustrezno izvajajo. Ta okvir dejansko zajema informacije o podpori iz skladov ESI za digitalizacijo na podlagi različnih kazalnikov vložkov, izločkov in rezultatov.

VI. Pobuda DEI je od leta 2016 spodbudila organski razvoj vozlišč za digitalne inovacije od spodaj navzgor z nekaterimi učinki. Komisija je z dajanjem prednosti inovacijskim ukrepom v okviru programa Obzorje 2020, da bi se podprl razvoj projektov vozlišč za digitalne inovacije, v sodelovanju z državami članicami utrla pot predlaganemu programu za digitalno Evropo, da bi se izboljšali prilagajanje in usklajevanje razvoja evropskih vozlišč za digitalne inovacije po vsej EU. Evropska komisija, Parlament in Svet so dosegli splošni delni dogovor o uredbi o programu za digitalno Evropo.

V skladu s pristopom, ki ga je Komisija uporabila v pobudi DEI, naj bi se s projekti vozlišč za digitalne inovacije, financiranimi v okviru programa Obzorje 2020, podprli zelo inovativni poskusi, ki bi jih bilo mogoče posnemati pri uvajanju na trg po koncu projekta. V zvezi s tem Komisija meni, da rezultati projektov vozlišč za digitalne inovacije v okviru programa Obzorje 2020 na splošno niso reprezentativni za dejavnosti digitalizacije, financirane z javnimi in zasebnimi naložbami.

Kar zadeva vozlišča za digitalne inovacije, ki jih delno ali v celoti financirajo države članice in regije, pobuda DEI ne vključuje regulativnih pooblastil, na podlagi katerih bi bilo mogoče od držav članic zahtevati predložitev primerljivih poročil o dosežkih nacionalnih/regionalnih vozlišč za digitalne inovacije. Kljub temu so nekatere države članice vzpostavile sisteme spremljanja, čeprav na ravni EU ni nadaljnjega zbiranja teh specifičnih podatkov. Tako poročanje pa je predvideno v predlagani uredbi o programu za digitalno Evropo.

Predlagana uredba o programu za digitalno Evropo je s tega vidika pomemben premik pri ustanavljanju evropskih vozlišč za digitalne inovacije in njihovem povezovanju v mrežo v EU, zato je jasno usmerjena v krepitev zmogljivosti za digitalizacijo podjetij po vsej EU. Ta uredba skupaj z zahtevami za sofinanciranje dejansko določa instrumente, merila za izbor, spremljanje in kazalnike.

Komisija ugotavlja, da se v državah članicah vse hitreje uveljavlja koncept vozlišč za digitalne inovacije, zlasti odkar je bil predlagan program za digitalno Evropo, kot dokazujeta udeležba držav članic na rednih usklajevalnih sestankih in oblikovanje nacionalnih ukrepov.

VII. Komisija je ne samo obravnavala vso zakonodajo, opredeljeno v sporočilu o pobudi DEI, ampak tudi dodatno okrepila pobudo DEI v zvezi s ključnimi prelomnimi digitalnimi tehnologijami, kot je umetna inteligenca, ki so zelo pomembne za neodvisnost EU.

Komisija je na podlagi sporočila o gigabitni družbi povečala svoja prizadevanja za povezljivost: od sprejetja Posebnega poročila Sodišča iz leta 2018 o širokopasovnih povezavah je nadaljevala delo v zvezi z novimi ukrepi politike in regulativnimi ukrepi ter programi in instrumenti financiranja, da bi spodbudila zasebne in javne naložbe v zelo visokozmogljiva omrežja.

Pokritost s hitro in ultrahitro širokopasovno povezavo se v EU še naprej hitro povečuje.

Cilji povezljivosti EU za leto 2020 se nanašajo na gospodinjstva, kazalniki pokritosti gospodinjstev, ki jih spremlja Komisija, pa se štejejo za dobro merilo razpoložljivosti povezljivosti za MSP, tj. veliko večino podjetij.

VIII. Prva alineja: Komisija **sprejema priporočilo**, naj državam članicam zagotovi podporo in izboljša obveščanje o ključnih sredstvih EU, ki so na voljo za izvajanje pobude DEI.

Dejansko je pristop pobude DEI politično spodbuditi države članice, med drugim z izmenjavo informacij in razpravami o dobrih praksah prek okvira upravljanja. Komisija namerava nadaljevati ozaveščanje za morebitno podporo, na uradno zahtevo pa bo še naprej zagotavljala podporo državam članicam prek služb za podporo strukturnim reformam.

Druga alineja: Komisija **sprejema priporočilo** Evropskega računskega sodišča, naj določi skupne kazalnike rezultatov, da bi se ocenilo izvajanje v državah članicah in na ravni EU. To bo naredila tako, da bo izboljšala skupno metodologijo in kazalnike, ki so bili izrecno dogovorjeni v okviru spremljanja digitalizacije v državah članicah in poročanja o njej.

Komisija sprejema priporočilo Evropskega računskega sodišča, naj zagotovi vzpostavitev sistema za sledenje porabe sredstev EU v okviru deljenega upravljanja za pomembne pobude, ki ni bil vzpostavljen na začetku programskega obdobja, če Komisija oceni, da je taka prilagoditev potrebna.

Sistem spremljanja strukturnih skladov bo v programskem obdobju 2021–2027 vključeval ustrezne kazalnike za dodelitve finančnih sredstev, izločke in rezultate za vse dejavnosti, povezane s pobudo DEI, ki se lahko podprejo v okviru kohezijske politike.

Tretja alineja: Komisija **sprejema priporočilo** glede okvira za mrežo evropskih vozlišč za digitalne inovacije od leta 2021, kot je opredeljen v členu 16(2) in (3) programa za digitalno Evropo. Skupaj z državami članicami dejansko razvija tak okvir na podlagi uredbe o programu za digitalno Evropo.

Četrta alineja: Komisija **sprejema priporočilo** in načrtuje vrsto ukrepov, s katerimi bo podprla države članice v njihovih prizadevanjih za doseg ustreznih ravni širokopasovne povezljivosti, na primer:

- posodobitev vodnika o naložbah v širokopasovne povezave, ki naj bi bil končan kmalu po sprejetju večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027;
- delovanje mreže kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave, vključno z letnim tekmovanjem za nagrado European Broadband Awards, katerega namen je izmenjava dobrih praks;
- stalno posodabljanje okvira za spremljanje indeksa DESI, v katerega bi se postopno vključevali novi ključni kazalniki, ki bi izražali ustrezne pobude in cilje EU. Komisija bo v zvezi s posodabljanjem indeksa DESI začela razpravo z organom BEREC, komisijo za komuniciranje, strateško skupino za enotni digitalni trg in Eurostatom, da bi se dosegel

postopni napredek, in sicer najprej pri glavnih ponudnikih javnih storitev, kot so šole in bolnišnice.

UVOD

Od industrije 1.0 do 4.0 – digitalizacija evropske industrije

Skupni odgovor na odstavke 1–18.

Cilj tretjega stebra strategije za enotni digitalni trg, sprejete leta 2015, je „čim boljše izkoriščanje potenciala za rast evropskega digitalnega gospodarstva“, vključuje pa tudi vse glavne vzvode za izboljšanje digitalizacije industrije. Čeprav je bil predelovalni sektor, ki jasno potrebuje digitalizacijo, izhodišče pobude za digitalizacijo evropske industrije, pobuda obravnava potrebo po digitalizaciji podjetij v vseh sektorjih, vključno s turizmom in kreativno industrijo, ki so v preostalem besedilu navedeni kot „industrija“.

Komisija je v manj kot enem letu od sprejetja strategije za enotni digitalni trg predlagala konkretne ukrepe in velike naložbe za okrepitev industrijskega in inovacijskega stebra strategije. Na podlagi takega sporočila je lahko hitro začela sodelovati z državami članicami in zasebnim sektorjem pri obravnavanju digitalizacije gospodarstva EU, medtem ko bi sprejetje uredbe v zvezi s tem potekalo počasneje.

S pobudo za digitalizacijo evropske industrije so bili uvedeni ukrepi politike, s katerimi bi se izkoristile prednosti ustvarjanja dodane vrednosti z digitalnimi inovacijami v proizvodih, postopkih in poslovnih modelih. V pobudi je predlaganih tudi več ključnih tehnologij, v katere mora EU vlagati, da bi si zagotovila vodilni položaj, pa tudi pristop, ki temelji na partnerstvih, platformah in ekosistemih.

Pobuda za digitalizacijo evropske industrije temelji na drugih pobudah Komisije, s katerimi se spodbujajo vrhunske omrežne infrastrukture, kot je gigabitna družba. Gigabitna povezljivost omogoča pretok podatkov, sodelovanje med ljudmi ter dostop do storitev in blaga, kjer koli že so, pa tudi povezavo večjega števila predmetov z internetom.

V pobudi sta podrobno določena financiranje EU v okviru neposrednega upravljanja, ki ga je treba obravnavati prednostno¹, in obseg prizadevanj, ki so potrebna na ravni zasebnega sektorja ter na nacionalni in regionalni ravni kot faktor vzvoda za neposredne naložbe EU, pri čemer pa se ne zahteva konkreten vir financiranja.

OPAŽANJA

26. Globalni cilj pobude DEI je zagotoviti vizijo in splošni okvir. Komisija je v sporočilu o DEI opredelila ukrepe, ki jih je treba izvesti do leta 2020, z določbami o ciljih in meritvah, zlasti o podpori za raziskave in inovacije. V okviru spremljanja digitalizacije držav članic glede na cilje pobude DEI je določila skupno metodologijo in kazalnike za spremljanje države in njeno poročanje.

28. Komisija je v okviru spodbujanja držav članic, regij in zasebnega sektorja k naložbam navedla obseg potrebnih prizadevanj kot faktorja vzvoda za neposredne naložbe EU, pri čemer ni zahtevala konkretnega vira financiranja. Spodbujala se je tudi uporaba skladov ESI. Komisija v zvezi s tem ugotavlja, da so bili operativni programi dovolj prilagodljivi in so imeli dovolj naložb za opravljanje

¹ Naložba v višini 500 milijonov EUR, namenjena vozliščem za digitalne inovacije, in naložba v višini približno 5 milijard EUR, namenjena zagotovitvi vodilnega položaja na področju digitalne tehnologije, iz programa Obzorje 2020 prek partnerstev, vzpostavljanja platform in prednostnih področij.

funkcij vozlišča za digitalne inovacije ter za digitalno preobrazbo MSP in uvajanje inovacij na področju digitalnih tehnologij v MSP. Vloga digitalizacije v programskem obdobju skladov ESI 2021–2027 bo okrepljena predvsem s posebnim namenskim ciljem „uživanje koristi digitalizacije za državljane, podjetja in vlade“². Digitalizacija bo tudi sestavni del pametne specializacije, ki bo zagotovila pogoje za učinkovito in uspešno izvajanje tega posebnega cilja, in del širokega okvira za spremljanje.

30. Indeks DESI in poročila o posameznih državah so orodje, s katerim Komisija spremlja digitalni napredek držav članic. Ta poročila opisujejo dejansko stanje.

Indeks DESI in poročila o posameznih državah se upoštevajo v procesu evropskega semestra, ki vključuje priporočila za posamezne države. V teh priporočilih je predlaganih več ukrepov, ki naj bi jih izvedle države članice.

33. Komisija je izvedla več dejavnosti v podporo prizadevanjem držav članic, da bi razvile strategijo za svojo industrijo, vključno z izmenjavo praks in izkušenj, kljub omejitvam pravno nezavezujočega pristopa. V okviru tega se je osredotočila na izmenjavo pozitivnih izkušenj med državami članicami. Čeprav negativne izkušnje niso bile izrecno izključene, ni nobena država članica z drugimi delila take izkušnje v namenskih okvirih, ki jih je dala na voljo Komisija.

34. Komisija se je v skladu z dogovorjenim upravljanjem na države članice obrnila kot na glavne sogovornice v zvezi z digitalizacijo evropske industrije. Dvakrat jih je celo uradno obvestila o uporabi skladov ESI: na primer s poročilom, ki je vključevalo informacije za posamezno državo o skladih ESI (<https://ec.europa.eu/futurium/en/content/digitising-european-industry-catalogue-initiatives>), ali ko je komisarka Gabriel pisala zadevnim ministrom 13 držav, da bi jih spodbudila k nadaljnji podpori vozliščem za digitalne inovacije v njihovih državah in regijah, po možnosti s sredstvi iz ESRR.

Komisija je tudi organizirala tehnično pomoč in seminarje v okviru evropskega tedna regij in mest, da bi organe upravljanja seznanila s prednostnimi nalogami pobude za digitalizacijo evropske industrije, ter poudarila možnost uporabe tehnične pomoči v okviru skladov ESI.

35. Komisija meni, da je med tematskimi cilji skladov ESI poleg tematskega cilja 11 še več takih, ki so pomembni za digitalizacijo podjetij EU, na primer povečanje dostopa do informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti (tematski cilj 2), krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij (tematski cilj 1), povečanje konkurenčnosti MSP (tematski cilj 3) ter energija in mobilnost (tematska cilja 4 in 7)³.

Tematski cilj 11 lahko podpre institucionalno zmogljivost javnih organov in deležnikov ter reforme javne uprave na številnih področjih, s tem pa prispeva tudi k različnim pobudam Komisije in predvsem izzivom v zvezi z reformo javne uprave, opredeljenim v priporočilih za posamezne države v okviru evropskega semestra. Pri načrtovanju za obdobje 2014–2020 so imeli pomembno vlogo priporočila za posamezne države iz leta 2013 in posebne prednostne naložbe v zvezi z upravno reformo, opredeljene v dokumentih o stališču služb Komisije.

36. Evropski semester in priporočila za posamezne države so glavni instrument za predložitev priporočil državam članicam, tudi v zvezi z njihovo digitalno konkurenčnostjo na podlagi indeksa DESI.

² COM(2018) 375 final, zlasti člena 4 in 11; COM(2018) 372 final, zlasti člen 2.

³ Glej na primer https://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/how/priorities/digital-age in <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/-/mapping-eu-investments-in-ict-description-of-an-online-tool-and-initial-observations?inheritRedirect=true&redirect=%2Fdigital-agenda-and-ict>.

Vendar bi bilo z analitičnega vidika na podlagi podatkov, zbranih za indeks DESI, težko jasno opredeliti točne temeljne vzroke in razloge za vrzeli v uspešnosti ter zato predlagati ustrezne ukrepe za izboljšave.

Poleg tega je bil s pobudo DEI vzpostavljen okvir upravljanja, da se olajšajo možnosti za izmenjave in pomoč med državami članicami ter med njimi in Komisijo, na ravni vseh in na dvostranski ravni. To je vključevalo tudi predstavitve storitev podpore strateškim reformam.

Komisija je državam članicam tudi zagotavljala posebno podporno dokumentacijo in priložnosti za razpravo o vozliščih za digitalne inovacije.

38. Pobuda DEI je v različni meri vplivala na strategije držav članic ter Norveške in Švice za digitalizacijo. Obstaja več primerov okrepitve organizacij, da bi postale evropska vozlišča za digitalne inovacije ali centri za kibernetno varnost v okviru programa za digitalno Evropo. Države članice so v okviru upravljanja pobude DEI tudi okrepile svoje strategije za umetno inteligenco, ki je ena od ključnih digitalnih tehnologij za tehnološko neodvisnost EU.

42. Komisija in države članice ocenjujejo napredek pri izvajanju pobude DEI na podlagi indeksa DESI in namenskih raziskav za spremljanje, pri čemer je podrobnost informacij o nacionalnih in regionalnih naložbah različna.

Splošno spremljanje pobud za digitalizacijo se izvaja v tesnem sodelovanju z državami članicami. S takim spremljanjem so bile do zdaj zagotovljene ocene napredka digitalizacije po vsej EU, ki zadostujejo za oblikovanje politike.

44. Komisija je dala prednost financiranju pobude DEI iz programa Obzorje 2020 predvsem z združitvijo razvoja specifičnih vozlišč za digitalne inovacije, platform in pilotnih projektov na prednostnem področju digitalizacije in preobrazbe evropske industrije in storitev v okviru delovnega programa za obdobje 2018–2020 ter zagotovitvijo podobnega razvoja v drugih delih delovnega programa v smeri „umetne inteligence in tehnologij za digitalizacijo evropske industrije in gospodarstva“. Program Obzorje 2020 temelji med drugim na merilih odličnosti in učinka, Komisija pa je poudarila razsežnost regionalnega dejavnika pri doseganju večje pomembnosti projektov vozlišč za digitalne inovacije in hkrati opozorila na celoten kontekst industrijskih inovacij v zvezi z drugimi ukrepi⁴.

45. Komisija ugotavlja, da so bili vsi projekti, ki jih je pregledalo Sodišče, relevantni za pobudo DEI.

48. Komisija ugotavlja, da čeprav je bil od začetka obdobja 2014–2020 vzpostavljen sistem spremljanja za sledenje odhodkom za digitalizacijo v zvezi s pobudo DEI v skladih ESI, so morda bile možnosti za izboljšavo.

49. Komisija je za programsko obdobje skladov ESI 2021–2027 predlagala uvedbo posebnega namenskega cilja „uživanje koristi digitalizacije za državljane, podjetja in vlade“. Sistem spremljanja strukturnih skladov bo vključeval ustrezne kazalnike za dodelitve finančnih sredstev, izločke in rezultate za vse dejavnosti, povezane s pobudo DEI, ki se lahko podprejo v okviru kohezijske politike.

Skratka, Komisija glede na obsežno poenostavitev, ki jo je izvedla za okvir kohezijske politike za obdobje 2021–2027, meni, da je trenutno predlagani sistem spremljanja ustrezen.

50. Komisija je s pobudo DEI uvedla koncept vozlišč za digitalne inovacije, tj. točka vse na enem mestu, da bi podjetja lahko izkoristila inovacijske digitalne priložnosti. Ta koncept spodbuja in izvaja

⁴ Delovni program za obdobje 2018–2020, https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-leit-ict_en.pdf, zlasti str. 10 in naslednje.

že od leta 2016, države članice pa ga vse hitreje uvajajo, zlasti v okviru predlaganega programa za digitalno Evropo.

54. Komisija je poleg lastne izjave vozlišč za digitalne inovacije in zunanje preverjanja izpolnjevanja meril za vključitev v katalog organizirala več delavnic s predstavniki držav članic, da bi se opredelila možna vozlišča za digitalne inovacije in pozneje preverila točnost teh vozlišč v katalogu zadevne države, poleg opredelitve manjkajočih vozlišč.

55. Pobuda DEI od leta 2016 spodbuja organski razvoj vozlišč za digitalne inovacije na podlagi inovacijskih projektov v okviru programa Obzorje 2020 in nadaljnjih podpornih ukrepov.

Komisija je program za digitalno Evropo predlagala kot uredbo, da bi določila instrumente, merila in kazalnike za sistematično uvajanje mreže evropskih vozlišč za digitalne inovacije, v katero bi sovlagala skupaj z državami članicami in regijami.

59. Komisija želi v zvezi z izmenjavo dobrih praks za vozlišča za digitalne inovacije poudariti, da je k temu spodbujala zlasti sama vozlišča. Delavnice, ki jih je organizirala Komisija, so bile zelo priljubljene, tudi med tednom regij in mest, ki so se ga v velikem številu udeležili organi upravljanja. Veliko vozlišč je želelo predstaviti, kako opravljajo funkcije vozlišča za digitalne inovacije. Vendar o teh delavnicah niso bili obveščeni vsi oblikovalci politik, ki sodelujejo pri zasnovi programov vozlišč za digitalne inovacije.

Zato Komisija zdaj pripravlja praktični priročnik in dobre prakse za regionalne in nacionalne oblikovalce politik ter oblikovalce politik pri izvajanju strategij pametne specializacije (RIS3). Osutek je na voljo na https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66604 in je bil posredovan državam članicam, ki so bile pozvane k predložitvi pripomb, da bi bila končna različica zanje čim koristnejša. Države članice so bile pozvane, naj ta priročnik posredujejo oblikovalcem politik, promoviran pa bo tudi med tednom regij in mest.

62. Komisija med številnimi dejavnostmi, namenjenimi podpori vozliščem za digitalne inovacije, poudarja vlogo inovacijskih ukrepov, podprtih v okviru programa Obzorje 2020, pri organskem razvoju mreže vozlišč. Na podlagi izkušenj z vozlišči za digitalne inovacije, pridobljenih od leta 2016, je bil v okviru programa za digitalno Evropo oblikovan koncept evropskih vozlišč za digitalne inovacije, s katerim se bo prilagodil in uskladir razvoj teh vozlišč po vsej EU, ki bo temeljil na nacionalni podpori tem vozliščem.

Katalog je bil na podlagi lastnih izjav oblikovan kot pregled vozlišč za digitalne inovacije, namenjen državam članicam in drugim takim vozliščem, pri čemer niso bile navedene povezave do kakršnega koli financiranja. Komisija v zvezi s tem ugotavlja, da je katalog izpolnil svoj namen.

63. V EU je bilo v zasebnem in tudi javnem sektorju razvitih več orodij za ocenjevanje digitalne zrelosti, pogosto z različnimi nameni, kot je pritegniti možnosti, ozaveščati MSP o digitalnih priložnostih ali obravnavati določena vprašanja o digitalni zrelosti.

Raznolikost orodij in metodologij je koristna za digitalne ekosisteme. Vendar namerava Komisija za uredbo o programu za digitalno Evropo razviti in uporabljati enotno metodologijo za ocenjevanje digitalne zrelosti, ki bo temeljila na izkušnjah obstoječih vozlišč za digitalne inovacije z merjenjem digitalne zrelosti. Tako bo zagotovila skladno doseganje ciljev programa, določenih v uredbi, čeprav to drugim organizacijam ne bo preprečilo razvijanja prilagojenih orodij za ocenjevanje digitalne zrelosti zunaj programa za digitalno Evropo.

64. S projekti vozlišč za digitalne inovacije, financiranimi v okviru programa Obzorje 2020, se podpirajo zelo inovativni poskusi, ki bi jih bilo mogoče posnemati pri uvajanju na trg po koncu projekta. Komisija v zvezi s tem meni, da rezultati glede 2 000 zelo inovativnih MSP, ki so koristila storitve projektov vozlišč za digitalne inovacije v okviru programa Obzorje 2020 in prevzela vlogo

pionirjev, niso reprezentativni za rezultate javnih in zasebnih naložb (na primer izdatki za IKT) v digitalizacijo celotnega gospodarstva.

Kar zadeva vozlišča za digitalne inovacije, ki jih delno ali v celoti financirajo države članice in regije, Komisija opozarja, da pobuda DEI nima regulativnih pooblastil za to, da bi lahko od držav članic zahtevala, naj podobno poročajo o dosežkih nacionalnih/regionalnih vozlišč za digitalne inovacije. Kljub temu so nekatere države članice vzpostavile sisteme spremljanja, čeprav na ravni EU ni nadaljnega zbiranja teh specifičnih podatkov.

Tako poročanje pa je predvideno v uredbi o programu za digitalno Evropo. Ta predlog Komisije za naslednje programsko obdobje vključuje začasni seznam obveznih ključnih kazalnikov smotrnosti, o katerih bodo morala poročati vozlišča za digitalne inovacije, ki bodo prejela podporo v okviru programa za digitalno Evropo. Poleg tega Komisija pripravlja smernice za spremljanje in vrednotenje vozlišč za digitalne inovacije in njihovega prispevka k digitalni preobrazbi podjetij, regij in držav članic.

65. Komisija je ne samo obravnavala vso zakonodajo, opredeljeno v sporočilu o pobudi DEI, pri čemer je upoštevala strategijo za enotni digitalni trg, sprejeto leto pred pobudo DEI, ampak je tudi dodatno okrepila pobudo DEI v zvezi s ključnimi prelomnimi digitalnimi tehnologijami, kot je umetna inteligenca, ki so zelo pomembne za neodvisnost EU. Leta 2018 je dejansko predložila ambiciozno strategijo o umetni inteligenci in februarja 2020 začela posvetovanje z belo knjigo o umetni inteligenci. Ta strategija in bela knjiga sta morda prvi korak k namenskem pravnemu delu za zagotovitev na človeka osredotočene in etične umetne inteligence v EU, pri čemer se upoštevajo različne publikacije strokovne skupine na visoki ravni za umetno inteligenco, objavljene od leta 2018.

Medtem ko je bila razpoložljivost vrhunske digitalne infrastrukture v pobudi DEI priznana kot osnovni pogoj, je Komisija uvedla namenske pobude za zagotovitev take infrastrukture, na primer sporočilo o gigabitni družbi.

73. Komisija želi poudariti, da je pričakovati, da se bo hitro povečevanje razpoložljivosti in uporabe širokopasovne povezave nadaljevalo, saj se povečuje tudi delež pokritosti gospodinjstev z ultra hitrimi omrežji (že zdaj več kot 68 %) in pojavljajo se ponudbe za storitve. K temu trendu bodo predvidoma prispevali tudi novi ukrepi za podporo uvedbi v več državah članicah.

Poleg tega podatki indeksa DESI iz leta 2019 tudi kažejo, da je bilo 19 držav članic nad povprečjem EU, pri čemer so nekatere že presegle 90-odstotno in nekatere dosegle 100-odstotno zagotavljanje dostopa do hitrih širokopasovnih storitev na podlagi fiksnih tehnologij (VDSL, VDSL2 vectoring, FTTP, DOCSIS 3.0, DOCSIS 3.1). Poročilo DESI o povezljivosti tudi razkriva, da storitve 4G pokrivajo 99,4 % evropskega ozemlja. Evropska komisija tudi opozarja, da se pokritost s storitvami dostopovnih omrežij naslednje generacije in gostota teh omrežij krepi z dodatnimi ukrepi, saj se je s krizo zaradi COVID-19 močno povečala potreba po povezljivosti, in da bo to predvidoma izboljšalo rezultate večine, če ne vseh držav članic do konca leta 2020.

75. Komisija v okviru svoje evropske opazovalne skupine za 5G (European 5G Observatory) že poroča o uvajanju omrežja 5G in drugih s tem povezanih informacijah. Ker se v Evropi uvaja vse več storitev 5G, bo Komisija razvila svoje poročanje, tako da bo vse bolj usmerjeno v dejansko razpoložljivost storitev 5G in uvajanje omrežne infrastrukture.

77. Komisija je navedla, da javnim organom, ki sodelujejo pri zasnovi in izvajanju ukrepov za podporo širokopasovnim povezavam, prek mreže kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave še naprej redno zagotavlja navodila o pravilih o državni pomoči, državam članicam pa še naprej zagotavlja podrobna navodila v okviru predhodnih obvestil v skladu s pravili o državni pomoči.

Poleg tega je Generalni direktorat za konkurenco (GD COMP) ustvaril namensko platformo eState aid Wiki, kjer lahko vse države članice postavljajo vprašanja o uporabi uredbe o splošnih skupinskih izjemah in mrež državne pomoči.

Komisija zagotavlja navodila tudi s svojo prakso na področju državne pomoči. Tako je junija 2020 uradno začela ocenjevanje pravil o državni pomoči za vzpostavljanje širokopasovne infrastrukture, da bi analizirala dosedanje uspešnost smernic za širokopasovna omrežja. Na tej oceni bodo temeljili morebitni nadaljnji ukrepi Komisije glede na potrebo po morebitni revizij veljavnih pravil o državni pomoči za vzpostavljanje širokopasovne infrastrukture.

78. Cilji povezljivosti EU za leto 2020, opisani v okviru 10, se nanašajo na gospodinjstva. Vendar se kazalniki pokritosti gospodinjstev, ki jih spremlja Komisija, štejejo za dobro merilo razpoložljivosti povezljivosti za MSP.

ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

79. Komisija priznava, da bi bilo treba upoštevati čas, ki ga države članice potrebujejo za razvoj nacionalne strategije za digitalizacijo z zadostnimi proračunskimi sredstvi.

Komisija tudi ocenjuje, da je na podlagi nacionalnih pobud kljub omejitvam pravno nezavezujočega pristopa dosegla več ciljev. V okviru spremljanja držav je potrdila različne ravni napredka pri digitalizaciji med državami članicami.

Komisija meni, da se od predložitve predloga uredbe o programu za digitalno Evropo stopnjujejo nacionalne pobude za digitalizacijo – vse države članice zdaj pripravljajo nacionalne izbore možnih evropskih vozlišč za digitalne inovacije.

80. Globalni cilj pobude DEI, tj. *okrepiti konkurenčnost EU na področju digitalnih tehnologij in omogočiti, da bodo vsa podjetja v Evropi, ne glede na velikost, sektor in kraj sedeža, lahko v celoti izkoristila digitalne inovacije, da bi oblikovala proizvode višje vrednosti, izboljšala svoje postopke in prilagodila svoje poslovne modele*, zagotavlja krovni okvir. Predlagani so bili tudi posebni cilji in konkretni ukrepi za mobilizacijo skoraj 50 milijard EUR javnih in zasebnih naložb v naslednjih petih letih, pregled in po potrebi prilagoditev zakonodajnega okvira ter okrepitev usklajevanja prizadevanj za znanja in spretnosti ter kakovostna delovna mesta v digitalni dobi.

Komisija je te naložbe predlagala kot odskočno desko za zagotovitev vpliva na razvoj in uvajanje digitalnih inovacij po vsej EU. Z njimi se je podprlo ozaveščanje o vodilnem položaju Evrope na področju digitalizacije in od takrat so ključne pri krepitvi digitalnih prednostnih nalog, zlasti v več programih. Izrecno je predlagala tudi, naj se v okviru programa za digitalno Evropo razvije evropska digitalna zmogljivost.

Komisija poleg tega meni, da je spodbudila dodelitev sredstev iz skladov ESI za digitalizacijo družbe in gospodarstva, kar dokazuje tudi več ustreznih ciljev, vključenih v pravno podlago za obdobje 2014–2020 in predloga za obdobje 2021–2027.

Uresničena so bila konkretna prizadevanja, v okviru katerih so organom upravljanja zlasti zagotovljeni informacijski portali in tehnična pomoč, prav tako so potekali razne delavnice, zlasti med tednom regij in mest, ki so se ga udeležili organi upravljanja, in namenska srečanja. Državam članicam je bilo na različnih ravneh predloženih več dokumentov s smernicami in posredovana pričakovanja, zlasti o delovanju vozlišča za digitalne inovacije ali spodbuditi regij brez takega vozlišča k vključitvi v programe mentorstva in k naložbam v okviru teh programov.

Komisija tudi ocenjuje, da so podporne dejavnosti vse bolj vplivale na to, da so države članice sprejele nacionalne pobude ali ukrepe za digitalizacijo in pripravile kandidate za evropska vozlišča za digitalne inovacije kljub omejitvam pravno nezavezujočega pristopa.

Priporočili 1 in 2 – Financiranje

1) Komisija **sprejema priporočilo**, naj podpre države članice.

Pristop pobude DEI je dejansko politično spodbuditi države članice, med drugim z izmenjavo informacij in razpravami o dobrih praksah prek upravljavskega okvira. Komisija namerava nadaljevati ozaveščanje za morebitno podporo, na uradno zahtevo pa bo še naprej zagotavljala podporo državam članicam prek služb za podporo strukturnim reformam.

2) Komisija **sprejema priporočilo**, naj izboljša obveščanje o ključnih sredstvih EU, ki so na voljo za izvajanje pobude DEI, zlasti z zagotavljanjem informacij o ključnih priložnostih za financiranje.

81. Komisija podpira potrebo po natančnejšem spremljanju digitalizacije po vsej EU in zbiranje kakovostnih podatkov, ki je že več desetletij raziskovalna prednostna naloga ekonomistov.

Poleg indeksa DESI je Komisija v tesnem sodelovanju z državami članicami začela namenske raziskave za spremljanje, da bi ocenila napredek nacionalnih pobud za digitalizacijo.

V okviru tega je v skladu s sporočilom o DEI lahko ocenila obseg izvedenih naložb po vsej EU, pri čemer je na primer zlasti ugotovila, da so države članice leta 2019 vložile skoraj 3 milijarde EUR⁵.

Čeprav obstoječi sistem spremljanja ne zagotavlja celovitega in popolnoma natančnega spremljanja, dokazuje, da je cilj 50 milijard EUR dosežen.

Kot je že bilo omenjeno, je bila poleg tega z uvedbo zanesljivega sistema kazalnikov za prihodnja sredstva kohezijske politike okrepljena osredotočenost na digitalizacijo po letu 2020. Ti kazalniki bodo zagotovili zanesljive podatke, na podlagi katerih bo mogoče obveščati o projektih in te projekte jasno opredeliti.

Priporočili 3 in 4 – Spremljanje

3) Komisija **sprejema priporočilo**.

Kar zadeva pobudo DEI, sprejeto leta 2016, je bila v zakonodajnem okviru za kohezijsko politiko po letu 2020 okrepljena osredotočenost na digitalizacijo. Ta sistem vključuje posebni namenski cilj, kategorije ukrepov za digitalizacijo (010, 011, 012, 013) ter namenske kazalnike izločkov in rezultatov (RCO 12, 13, 14 in RCR 11, 12, 13, 14). Ti kazalniki bodo zagotovili zanesljivo podlago za spremljanje prispevka kohezijske politike k ciljem digitalizacije EU.

Komisija meni, da fiksni okvir kategorij ukrepov in kazalnikov za celotno programsko obdobje zagotavlja pravno varnost, prispeva k ciljem poenostavitve ter zmanjšuje upravno breme upravljavcev programov in upravičencev. Vendar priznava, da je v primeru velike spremembe obsega dejavnosti, ki se lahko podprejo v okviru kohezijske politike ali političnih prednostnih nalog Unije, morda treba prilagoditi kategorije ukrepov. V predlogu Komisije za uredbo o skupnih določbah je predvidena možnost, da se z delegiranim aktom prilagodi Priloga 1 k uredbi (v kateri so naštetе kategorije ukrepov), kadar je po oceni Komisije taka prilagoditev nujna.

⁵ Glede na namensko študijo spremljanja, ki bo objavljena leta 2020, je okvirni skupni znesek financiranja za pobude DEI v državah članicah leta 2019 znašal približno 3,26 milijarde EUR. Ta znesek zaradi pomanjkanja primerljivosti in preglednosti ne vključuje izključno mehanizmov za finančno podporo, kot so davčne spodbude in sheme amortizacije. Znesek 3,26 milijarde EUR prav tako ne vključuje najmanjših pobud in pobud, ki zajemajo tudi projekte, ki niso povezani z digitalizacijo, ker podatki niso bili razčlenjeni na način, ki bi v teh primerih omogočal ločitev proračuna za digitalizacijo.

4) **Komisija sprejema** priporočilo Evropskega računskega sodišča, naj določi skupne kazalnike rezultatov in ciljne vrednosti načrtovanih rezultatov, da bi se ocenilo izvajanje v državah članicah in na ravni EU. To bo naredila tako, da bo izboljšala skupno metodologijo in kazalnike, ki so bili izrecno dogovorjeni v okviru spremljanja digitalizacije v državah članicah in poročanja o njej.

82. Pobuda DEI je od leta 2016 spodbudila organski razvoj vozlišč za digitalne inovacije od spodaj navzgor z nekaterimi učinki. Komisija je z dajanjem prednosti inovacijskim ukrepom v okviru programa Obzorje 2020, da bi se podprl razvoj projektov vozlišč za digitalne inovacije, tako v sodelovanju z državami članicami utrla pot predlaganemu programu za digitalno Evropo, da bi se izboljšali prilagajanje in usklajevanje razvoja evropskih vozlišč za digitalne inovacije po vsej EU.

Komisija ugotavlja, da se v državah članicah vse hitreje uveljavlja koncept vozlišč za digitalne inovacije, zlasti odkar je bil predlagan program za digitalno Evropo, kot dokazujeta udeležba držav članic na rednih usklajevalnih sestankih in oblikovanje nacionalnih ukrepov.

V skladu s pristopom, ki ga je Komisija uporabila v pobudi DEI, naj bi se s projekti vozlišč za digitalne inovacije, financiranimi v okviru programa Obzorje 2020, podprli zelo inovativni poskusi, ki bi jih bilo mogoče posnemati pri uvajanju na trg po koncu projekta. V zvezi s tem Komisija meni, da rezultati projektov vozlišč za digitalne inovacije v okviru programa Obzorje 2020 na splošno niso reprezentativni za dejavnosti digitalizacije, financirane z javnimi in zasebnimi naložbami.

Kar zadeva vozlišča za digitalne inovacije, ki jih delno ali v celoti financirajo države članice in regije, Komisija opozarja, da pobuda DEI nima regulativnih pooblastil za to, da bi od držav članic lahko zahtevala, naj podobno poročajo o dosežkih nacionalnih/regionalnih vozlišč za digitalne inovacije. Kljub temu so nekatere države članice vzpostavile sisteme spremljanja, čeprav na ravni EU ni nadaljnega zbiranja teh specifičnih podatkov. Tako poročanje pa je predvideno v uredbi o DEP.

Uredba o DEP je s tega vidika pomemben premik pri ustanavljanju evropskih vozlišč za digitalne inovacije in njihovem povezovanju v mrežo v EU, zato je jasno usmerjena v krepitev zmogljivosti podjetij za digitalizacijo po vsej EU. Ta uredba skupaj z zahtevami za sofinanciranje dejansko določa instrumente, merila za izbor, spremljanje in kazalnike.

Priporočila 5 do 7 – Vozlišča za digitalne inovacije

5) **Komisija sprejema priporočilo**, naj sprejme merila za izbiro evropskih vozlišč za digitalne inovacije od leta 2021.

Skupaj z državami članicami dejansko razvija ta merila za izbiro in izbirni postopek v okviru uredbe o programu za digitalno Evropo, kot je priznalo tudi Evropsko računsko sodišče.

6) **Komisija sprejema priporočilo**, naj opredeli minimalne storitve evropskih vozlišč za digitalne inovacije od leta 2021.

Take minimalne storitve so opredeljene v predlogu uredbe o programu za digitalno Evropo. Razvijajo se kazalniki rezultatov in izločkov za spremljanje učinkovitosti in uspešnosti programa.

7) **Komisija sprejema priporočilo**, naj v okviru predlaganega programa za digitalno Evropo razvije skladen okvir za spremljanje izločkov in rezultatov dejavnosti evropskih vozlišč za digitalne inovacije.

Predlog uredbe o DEP za naslednje programsko obdobje dejansko vključuje začasni seznam obveznih ključnih kazalnikov smotrnosti, o katerih bodo morala poročati evropska vozlišča za digitalne inovacije, ki bodo prejela podporo v okviru programa za digitalno Evropo. Poleg tega Komisija pripravlja smernice za spremljanje in vrednotenje evropskih vozlišč za digitalne inovacije in njihovega prispevka k digitalni preobrazbi podjetij, regij in držav članic. Te smernice namerava objaviti pred koncem leta 2020.

83. Komisija želi poudariti ne samo svoja prizadevanja za zagotovitev ustreznega pravnega okvira, ampak tudi prizadevanja za dodatno okrepitev pobude DEI v zvezi s ključnimi prelomnimi digitalnimi tehnologijami, kot je umetna inteligenca, ki so zelo pomembne za tehnološko neodvisnost EU.

Komisija na podlagi sporočila o gigabitni družbi ugotavlja, da čeprav ciljev strategije Evropa 2020 ne bodo dosegle vse države članice, se jih bo precej temu zelo približalo, veliko držav članic pa je že precej napredovalo pri doseganju ciljev za leto 2025. Med krizo zaradi COVID-19 so bile v veliko državah članicah sprejete tudi nove pobude za pospešitev uvajanja omrežij in priključevanja nanje.

Komisija spremlja zlasti priključke podjetij na širokopasovne (92 %) in hitre širokopasovne (44 %) povezave ter stopnjo zadovoljstva podjetij s širokopasovno povezavo, o čemer tudi poroča.

Priporočili 8 in 9 – Širokopasovne povezave

8) Komisija **sprejema priporočilo**, naj objavi smernice za naložbe v širokopasovne povezave visokih hitrosti, in ga bo izvedla na naslednji način:

Z objavo novih smernic o naložbah in državni pomoči za širokopasovne povezave bodo zagotovljena navodila za vzpostavitev in izvajanje projektov za podporo uvajanju širokopasovnih povezav v skladu s cilji EU do leta 2025, vključno z dostopom do povezave s hitrostjo 100 Mb/s. Smernice bodo vključevale sklice na vse programe in instrumente financiranja EU, ki so na voljo v novem večletnem finančnem okviru, ter povzetek glavnih novosti na področju državne pomoči.

Takoj ko bodo smernice dokončane, bo izvedenih več predstavitev in razprav s člani mreže kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave, da bi se zagotovila pomoč pri načrtovanju in izvajanju ukrepov na področju širokopasovnih povezav ter pospešilo razširjanje dobrih praks.

Komisija je medtem že objavila nove smernice o spopadanju z izzivi uvajanja širokopasovne povezave na podeželskih in oddaljenih območjih z naslovom Facing the challenges of broadband deployment in rural and remote areas (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-handbook-facing-challenges-broadband-deployment-rural-and-remote-areas>), namenjene temu, da se smernice za naložbe v širokopasovne povezave visokih hitrosti dopolnijo z dokumentom v nestrokovnem jeziku in izborom dobrih praks.

Komisija je 7. januarja 2019 začela ocenjevanje pravil v skladu s svojimi smernicami za boljše pravno urejanje. Vendar morebitne spremembe okvira državne pomoči, ki bodo posledica tekočega preverjanja ustreznosti ali navedene ocene smernic o državni pomoči za širokopasovne povezave, ne bodo zajete v zadevnih smernicah, če bodo te objavljene pred dokončanjem preverjanja ali ocene, kot je pričakovati.

Poleg tega bo Komisija javnim organom, vključenim v mrežo kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave, še naprej redno zagotavljala navodila o pravilih o državni pomoči, kot je opisano v Posebnem poročilu št. 12/2018 z naslovom Širokopasovne povezave v državah članicah EU.

9) Komisija **sprejema priporočilo**, naj prilagodi in utrdi spremljanje doseganja ciljev gigabitne družbe do leta 2025 ter poročanje o tem.

Komisija ima celovit okvir za spremljanje ter v poročilih o indeksu digitalnega gospodarstva in družbe vsako leto poroča o napredku držav članic pri digitalizaciji gospodarstva in družbe.

Ključni vir kazalnikov pokritosti s širokopasovnimi povezavami je študija o pokritosti s širokopasovnimi povezavami v Evropi, ki temelji na letni raziskavi telekomunikacijskih operaterjev, regulativnih organov in zadevnih ministrstev.

Komisija v zvezi s **ciljem 4** od leta 2011 poroča o pokritosti gospodinjstev s povezavo FTTP, kar je dobro merilo splošne pokritosti spodbujevalcev socialno-ekonomskega razvoja. Trenutno se ne poroča o gigabitni povezljivosti vsakega spodbujevalca socialno-ekonomskega razvoja posebej.

Komisija bo začela razpravo z organom BEREC, komisijo za komuniciranje, strateško skupino za enotni digitalni trg in Eurostatom, da bi se dosegel postopni napredek, in sicer najprej pri glavnih ponudnikih javnih storitev, kot so šole in bolnišnice.

Komisija je leta 2020 začela poročati o pokritosti s fiksnim zelo visokozmogljivim širokopasovnim omrežjem (**cilj 5**), ki je bila vključena tudi v poročilo o indeksu DESI za leto 2020.

Kar zadeva **cilj 6**, je Komisija v poročilih o indeksu DESI za leti 2019 in 2020 poročala o pripravljenosti na omrežje 5G. Pri naslednji raziskavi pokritosti s širokopasovnimi povezavami, ki bo izvedena v zadnjem četrtletju leta 2020, se bodo zbrali podatki o pokritosti z omrežjem 5G, ki bodo vključeni v poročilo o indeksu DESI za leto 2021.

Poleg tega Komisija še naprej zagotavlja podrobna navodila državam članicam v okviru predhodnih obvestil v skladu s pravili o državni pomoči, svoje namenske platforme eState aid Wiki in spletišča GD COMP.

Revizijska ekipa

V posebnih poročilih Sodišča so predstavljeni rezultati njegovih revizij politik in programov EU ali tem v zvezi z upravljanjem na posameznih področjih proračuna. Sodišče izbira in načrtuje revizijske naloge tako, da je njihov učinek kar največji, in pri tem upošteva tveganje za smotrnost ali skladnost, višino ustreznih prihodkov ali porabe, prihodnji razvoj ter politični in javni interes.

To revizijo smotrnosti poslovanja je opravil revizijski senat II – Naložbe v kohezijo, rast in vključevanje, ki ga vodi članica Evropskega računskega sodišča Iliana Ivanova. Revizijo je vodila članica Evropskega računskega sodišča Iliana Ivanova, pri njej pa so sodelovali vodja njenega kabineta Mihail Stefanov, ataše v njenem kabinetu James Verity, vodilni upravni uslužbenec Niels-Erik Brokopp, vodja naloge Paolo Pesce in njegov namestnik Rafal Gorajski ter revizorji Dieter Böckem, Mariya Byalkova, Francisco Carretero Llorente, Zuzana Gullova, Kristina Maksinen, Janka Nagy-Babos, Rene Reiterer in Nikolaos Zompolas.

Zaradi pandemije COVID-19 in strogih karantenskih ukrepov revizijska ekipa ni bila fotografirana.

Časovnica

Dogodek	Datum
Sprejetje revizijskega memoranduma / začetek revizije	30. 4. 2019
Uradno posredovanje osnutka poročila Komisiji (ali drugemu revidirancu)	20. 5. 2020
Sprejetje končnega poročila po razčiščevalnem postopku	15. 7. 2020
Prejeti uradni odgovori Komisije (ali drugih revidirancev) v vseh jezikih	11. 8. 2020

AVTORSKE PRAVICE

© Evropska unija, 2020.

Politika Evropskega računskega sodišča (Sodišča) glede ponovne uporabe se izvaja s sklepom

[Decision of the European Court of Auditors No 6-2019](#) o politiki odprtih podatkov in ponovni uporabi dokumentov.

Če ni drugače navedeno (npr. v posameznih obvestilih o avtorskih pravicah), so vsebine Sodišča, ki so v lasti EU, pod licenco [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). To pomeni, da je ponovna uporaba dovoljena, če se ustrezno navede vir in označijo spremembe. Oseba, ki dokumente ponovno uporabi, ne sme potvoriti njihovega prvotnega pomena ali sporočila. Sodišče ni odgovorno za morebitne posledice ponovne uporabe.

Če so na gradivu prikazane določljive fizične osebe, npr. na fotografijah uslužbencev Sodišča, ali če gradivo vsebuje dela tretjih strani, je treba pridobiti dodatne pravice. Kadar je pridobljeno dovoljenje, to razveljavi zgoraj omenjeno splošno dovoljenje, zato morajo biti v njem jasno navedene omejitve glede uporabe.

Za uporabo in prikazovanje vsebin, katerih lastnica ni EU, je morda treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic.

Programska oprema ali dokumenti, za katere veljajo pravice industrijske lastnine, kot so patenti, blagovne znamke, registrirani modeli, logotipi in imena, niso vključeno v politiko Sodišča glede ponovne uporabe in zanje nimate licence.

Na spletiščih institucij Evropske unije znotraj domene europa.eu so povezave do spletišč tretjih oseb. Ker Sodišče na ta spletišča ne more vplivati, vas poziva, da preberete njihove dokumente o politiki glede varstva osebnih podatkov in avtorskih pravic.

Uporaba logotipa Evropskega računskega sodišča

Logotip Sodišča se ne sme uporabiti brez njegove predhodne privolitve.

SL	PDF	ISBN 978-92-847-5234-8	1977-5784	doi:10.2865/8362	QJ-AB-20-020-SL-N
SL	HTML	ISBN 978-92-847-5217-1	1977-5784	doi:10.2865/722271	QJ-AB-20-020-SL-Q

Digitalizacija je povezana z večjo uspešnostjo podjetij, vendar podjetja EU ne izkoriščajo v celoti naprednih tehnologij za uvajanje inovacij. Leta 2016 je Komisija začela izvajati pobudo za digitalizacijo evropske industrije, katere cilj je bil okrepiti konkurenčnost EU na področju digitalnih tehnologij in omogočiti, da bo lahko vsako podjetje v Evropi v celoti izkoristilo digitalne inovacije.

Sodišče je ugotovilo, da je imela strategija Komisije za podporo digitalizacije evropske industrije dobro podlago in da so jo države članice podpirale, vendar je imela omejen učinek na strategije večine držav članic, ki jih je obiskalo Sodišče, in ni vsebovala informacij o načrtovanih izidih. Komisija je izvajala več dejavnosti, da bi podprla vzpostavitev in delovanje vozlišč za digitalne inovacije v državah članicah. Vendar je večina držav članic, ki jih je obiskalo Sodišče, le omejeno podpirala vozlišča za digitalne inovacije.

Dobre ravni širokopasovne povezljivosti so osnovni pogoj za digitalizacijo. V zadnjih letih je bil dosežen napredek, vendar vse države članice verjetno ne bodo izpolnile ciljnih vrednosti EU glede širokopasovnih povezav, ki jih je treba doseči do leta 2020, doseganje ciljnih vrednosti, določenih za leto 2025, pa bo še večji izziv.

Sodišče priporoča, naj Komisija skupaj z državami članicami sprejme nadaljnje ukrepe na področju financiranja, spremljanja, vozlišč za digitalne inovacije in širokopasovne povezljivosti.

Posebno poročilo Sodišča v skladu z drugim pododstavkom člena 287(4) PDEU.

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Urad za publikacije
Evropske unije

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Vprašanja: eca.europa.eu/sl/Pages/ContactForm.aspx
Spletišče: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors